

Dir. Com. I. 1 (13)

BULLARIUM

ROMANUM

PP. I. 13

**BULLARUM
DIPLOMATUM ET PRIVILEGIORUM
SANCTORUM ROMANORUM PONTIFICUM
TAURINENSIS EDITIO**

LOCUPLETIOR FACTA

COLLECTIONE NOVISSIMA PLURIM BREVIVM, EPISTOLARVM, DECRETORVM ACTORVMQVE S. SEDIS

A S. LEONE MAGNO USQUE AD PRAESENS

CURA ET STUDIO

COLLEGII ADLECTI ROMAE VIROVM S. THEOLOGIAE ET S. CANONVM PERITORVM

QUAM

SS. D. N. PIUS PAPA IX

APOSTOLICA BENEDICTIONE EREXIT

AUSPICANTE

EMO AC REVM DNO S. R. E. CARDINALI

ALOYSIO BILIO.

TOMUS XIII

URBANVS VIII (ab. an. MDCXXIII ad ann. MDCXXVIII).

AUGUSTAE TAURINORVM

A. VECCO ET SOCIIS EDITORIBVS

SUCCESS. SEBASTIANI FRANCO ET FILIORVM

M DCCG LXVIII.

LECTORI BENEVOLO

EDITORES TAURINENSES

S.

Orbitatis plus quam septuennis luctui finem tandem imponimus. En iterum Editio haec nostra prodit inscripta fronti ac nobiliter in conspectu omnium condecorata et aucta titulo Patroni Eminentissimi, cuius nomen amplissima laus, cuius benevolentia dulce solatium, cuius praesidium firma securitas est.

Equidem dicere non possumus quantum nobis non solum doloris sed et iacturae attulerat bonae atque colendae iugiter memoriae FRANCISCI GAUDE ex inclito Praedicatorum Ordine Cardinalis amplissimi praeproperum fatum, qui huius nostrae Editionis nedum Patronus, verum etiam ab ipsius incunabulis, prope dixerim, Parens et Auctor, propter eam, qua nos opusque nostrum prosequabatur, comitatem et benevolentiam, nunquam non nos iuvabat opera, consiliis, auxilio; laborum et ipse una factus nobiscum vigiliarumque particeps, dubia aperiens, operis apud universos Ecclesiae Catholicae Praesules fautor et commendator, et, quod pluris est, innumerum Pontificiorum Diplomatum ad *Appendicem* concinnandam undequaque conquisitor et collector assiduus ac studiosissimus. Ultro enim,

gratissimoque animo profitemur illius potissimum impensioribus curis debitores nos esse ingentis huius, quae apud nos sollicite custoditur, ineditorum adhuc monumentorum copiae, quae, postquam tota fuerit evulgata, miraculo erit.

Ast non in finem deseruit nos D. O. M. ipsiusque in terris Vicarii bona benignaque Providentia; neque sane minora unquam speramus auxilia atque iuvamina ab Eminentissimo ac Reverendissimo Principe ALOYSIO BILIO, cive Alexandrino, totiusque ditionis Subalpinae lumine atque ornamento, quem ipsi primum anno mox elapso, quum Romae fuimus centenniali Bb. Apostolorum Petri et Pauli recurrente celebritate, vehementer flagitavimus, nuper autem suppliciter a nobis exoratus Patronum dedit Pater peramantissimus PIUS PP. IX virum sibi cohaerentem atque unanimem, nobis autem prae ceteris patria necessitudine devinctum, in tota porro Ecclesia virtutum sapientiaeque claritate conspicuum. Equidem, quantum tali Viro adaugenda sit nostra Editio, ipse iam optime noris, Lector benigne; eo praesertim titulo adiuncto, quem ceteris ingenii animique dotibus veluti cumulum superposuit Princeps Eminentissimus, comitatem, inquam, et benevolentiam qua nos operamque nostram suis sub auspiciis libenter excipere ultro professus est¹. Quae de re dum impensissimas illi grates ex animo heic publice referimus, facere non possumus quin tecum quoque, optime Lector, vehementissime gratulemur: nam reliquis sedulitatis nostrae diligentiaeque argumentis, quae, quatuor intra unius anni spatium evulgatis voluminibus ter circiter paginarum millia simul conficientibus, potissi-

¹ En quibus verbis benignissimis suam nobis animi propensionem testari voluit Princeps Optimus suis Romae datis litteris die 1 martii 1868:

« Pregiatissimi Signori,

« Persuaso del sommo vantaggio che senza dubbio recherà agli studi, principalmente sacri, la nuova e splendida Edizione del gran *Bollario Romano* da Voi continuata, non potei esitare ad accettarne, coll'approvazione della Santità di Nostro Signore, il protetto; e sarò lietissimo di concorrere anch'io, quanto me lo consentiranno le mie forze e le mie occupazioni, al felice compimento di questa insigne e colossale intrapresa, la quale si grandemente onora la vostra casa e la nostra patria ».

mum dedimus, hoc etiam, quod unum adhuc deerat, omnium maximum postremumque accedit pignus coepti alacriter proseguendi, atque ad ultimum usque certo certius, auxiliante Deo, perducendi, nempe sub tanti Viri nomine et tutela nostram fuisse Editionem ab ipso Supremo Hierarcha constitutam.

Pauca nunc de Volumine isto, totius Operis Decimotertio, quod non serius quadrimestri spatio post Duodecimum evulgamus, proloqui habemus. Parum aequa Mainardianae editionis voluminum distributione per nos in melius redacta et immutata, initium Tomi facimus a magno longoque annorum xxi Urbani VIII Pontificatu, cuius quinque tantummodo annos priores, sed qui Actorum copia pleniores sunt, tibi damus, ea videlicet quae in editione Romana a pagina 117 partis v tomi v usque ad paginam 136 partis i tomi vi discerptim continentur, totum deinde ipsius Urbani Pontificatum, illo etiam per integrum adiecto Innocentii X, tribus voluminibus intra annum edendis complexuri. Quo factum erit ut Magna nostra Bullarum Collectio usque ad annum Reparatae Salutis MDCLV perducatur; id est decem tantummodo Romanorum Pontificum per octuaginta quinque annos Acta supererunt edenda ut ad Benedictum XIV, ubi desinit editio Mainardiana, pertingamus. Istamque nostri Operis Partem priorem, eamque certe graviorem, triennio absolutum iri confidimus. Itaque, Lector benigne, vel hoc pacto totam editionem Mainardianam evulgatam habebimus: non quidem tunc a coepto destituri, sed illius continuationem ad nostra usque tempora, nova alacritate, novisque viribus, Deo iuvante, resumpturi.

Quot quantique ponderis emendationes editioni Romanae adhibuerimus, hic proxime adiectus illarum catalogus satis tibi demonstrabit. Quod si una vel altera vice aqua haesit, hoc ipsum suo loco monuimus, ut per te valeas, quod nos minime potuimus, emendare. Unam etiam Urbani VIII Constitutionem, quam a Romanis editionis illius curatoribus omissam fuisse deprehendimus, integram dare ex Cherubinio nobis curae fuit. Ad ordinem vero chronologicum quod spectat, quem in Pontificiarum Constitutionum dispo-

sitione, quantum possibile fuit, servare studuimus, nil novi addimus iis quae iam in superioribus voluminibus praelocuti sumus.

Sed ista dum omni conatu iterum edenda curamus quae iam edita erant, ineditam quoque APPENDICEM ultra promovere nequaquam negligimus; moxque altero volumini, quod GREGORII PP. I cognomento Magni Pontificatum ex integro referet, concinnando, extremam manum admovemus.

Curas nostras, Lector benevole, comiter excipere ne desinas, diuque te sospitet Deus.

Augustae Taurinorum, kalendis aprilis, ann. MDCCCLXVIII.

A. VECCO ET SOCI.

TABULA

Quae novum ordinem refert, quo chronologice dispositae sunt Pontificiae Constitutiones in Editione Taurinensi, collatum cum veteri ordine Romanae Editionis Hieronymi Mainardi.

Edit. Taur. Tom. XIII	Edit. Rom. Tom. v, part. v	Edit. Taur. Tom. XIII	Edit. Rom. Tom. v, part. v
	URBANUS VIII.	1624	XLIV Cupientes in hac nostra . . 43
1623	I Circumspecta in omnitus . . 1	"	XLV Quoniam in prosequendo . . 43
"	II Rationi congruit et convenit . . 2	"	XLVI Officii nostri est pastoralia . . 43
"	III Rationi congruit et convenit . . 3	"	XLVII Cum in pastoralis visitatione . . 43
"	IV Rationi congruit et convenit . . 4	"	XLVIII Rerum, quae nobis cordi . . 43
"	V Ex debito pastoralis officii . . 5	"	XLIX Ut in prosequendo . . 43
"	VI Sacrosancti apostolatus . . 6	"	L Singularia atque eximia . . 44
"	VII In supremo militantis . . 7	"	LI Universalis Ecclesiae . . 45
"	VIII Ex iniuncto nobis desuper . . 8	"	LII Alias a felicis recordationis . . 46
"	IX Sanctissimus in Christo . . 9	"	LIII Nuper, cum causa inter . . 43
"	X Aeternus rerum conditor . . 10	"	LIV Alias de tua prudentia . . 47
"	XI Decet Romanum Pontificem . . 11	"	LV Singularia multiplicum . . 48
"	XII Pastoralis officii nostri cura . . 12	"	LVI Exponi nobis nuper fecit . . 49
"	XIII Ex iniuncto nobis desuper . . 13	"	LVII Omnes gentes plaudite . . 50
"	XIV Caelestis aquae fumen . . 14	"	LVIII Cum nuper iubilaei . . 50
"	XV In specula milit. Ecclesiae . . 15	"	LIX Ex illo die, quo mirabilia . . 51
"	XVI Alias a felicis recordationis . . 16	"	LX Alias a felicis recordationis . . 52
"	XVII Cum, sicut accepimus . . 17	"	LXI Alias a felicis memoriae . . 53
"	XVIII Decet Romanum Pontificem . . 18	"	LXII Ut ea quae pro personarum . . 54
"	XIX Romanus Pontifex, ad quem . . 19	"	LXIII Romani Pontifices, qui . . 55
"	XX Militantis Ecclesiae regimini . . 20	"	LXIV Alias felicis recordationis . . 56
1624	XXI Decet Romanum Pontificem . . 21	"	LXV Alias felicis recordationis . . 57
"	XXII In supremo apostolatus . . 22	"	LXVI Circumspecta Sedis Ap. . . 58
"	XXIII Onerosa pastoralis officii . . 23	"	LXVII Sacrosanctum apostolatus . . 59
"	XXIV Ad aures nostras non sine . . 24	"	LXVIII Alias pia memoriae . . 60
"	XXV Alias felicis recordationis . . 25	"	LXIX Iniuncti nobis apostolici . . 61
"	XXVI Cum, sicut dilectus filius . . 26	"	LXX Cum dilectus filius nobilis . . 62
"	XXVII Sacrosanctae Romanae . . 27	"	LXXI Cum dilectus filius nobilis . . 62
"	XXVIII Sanctissimus D. N. D . . 28	"	LXXII Considerantes ducatum . . 63
"	XXIX Cum, sicut accepimus . . 29	"	LXXIII Exponi nobis nuper fecit . . 64
"	XXX Cum, sicut accepimus . . 30	"	LXXIV Romanus Pontifex a Salvat. . . 65
"	XXXI Cum, sicut accepimus . . 31	"	LXXV Militantis Ecclesiae regim. . . 66
"	XXXII Cum, sicut accepimus . . 32	"	LXXVI Alias a felicis recordationis . . 67
"	XXXIII Cum, sicut accepimus . . 33	"	LXXVII Cum nuper, ob sacri iub. . . 68
"	XXXIV Cum, sicut accepimus . . 34	"	LXXVIII Commissi nobis per . . 69
"	XXXV Praeclara praedecessorum . . 35	"	LXXIX Ut penuriae notariorum . . 70
"	XXXVI Imperscrutabili divinorum . . 36	"	LXXX In sede Principis apostol. . . 71
"	XXXVII Nuper supplicationibus . . 37	"	LXXXI Domini nostri Iesu Christi . . 72
"	XXXVIII Nuper supplicationibus . . 38	"	LXXXII Sacrosancti apostolatus . . 73
"	XXXIX Alias a felicis recordationis . . 39	"	LXXXIII Ad audientiam nostram . . 74
"	XL Romanus Pontifex, in quo . . 40	"	LXXXIV Accepimus nuper, fratern. . . 75
"	XLI Cupientes prospero . . 41	"	LXXXV Romanus Pontifex, qui . . 76
"	XLII Cum, sicut charissimus . . 42	"	LXXXVI Sacra Congregatio cardin. . . 77
"	XLIII Militantem Ecclesiam . . 43	"	LXXXVII Decet Rom. Pontificem . . 78
		"	LXXXVIII Cum nos nuper supplicat. . . 79
		"	LXXXIX Superni benignitas Condit. . . 80

Edit. Taur. Tom. xiii	Edit. Rom. Tom. v, part. v	Edit. Taur. Tom. xii	Edit. Rom. Tom. v, part. v
1624	XC Exponi nobis nuper fecit . 81	1625	CXLVII Cum, sicut dilectus filius . 134
"	XCI Nuper, pro parte charissimi 72 ⁹⁴	"	CXLVIII Dominici gregis cura . . 135
"	XCH Sacrosanctum apostolatus . 82	"	CXLIX Quae ad restituendos in . . 136
"	XCHII Pastoris aeterni, qui pro . 83	"	CL Creditum humilitati nostrae 137
"	XCIV Cum nos nuper Militiam . 84	"	CLI In supereminenti Sedis Ap. 138
"	XCV Exponi nobis nuper fecisti 85	"	CLII Cum nos nuper in monte . 139
"	XCVI Onerosa pastoralis officii . 86	"	CLIII Alias per nostras in simili 140
"	XCVII Pietatis et christianae . 87	"	CLIV Exponi nobis nuper fecit . 141
"	XCVIII Univers. Ecclesiae regimini 88	"	CLV Alias per felicis recordat. 142
"	XCIX In sede Principis apostol. 89	"	CLVI Apostolici muneris sollicit. 143
"	C Nuper a nobis emanarunt . 90	"	CLVII Alias a felicis recordationis 144
"	CI Inter cetera cordis nostri . 91	"	CLVIII Alias a nobis emanarunt . 145
"	CH Secretis aeternae providen. 92	"	CLIX Romani Pontificis circum. 146
"	CHII Nuper accepimus, quod . 93	"	CLX Domini nostri Iesu Christi . 147
"	CIV Insupereminenti Sedis Ap. 94	"	CLXI Sanctissimus Dominus nost. 148
"	CV Cum dilectus filius nobilis . 95	"	CLXII In speculâ milit. Ecclesiae. 149
"	CVI Nuper supplicationibus . 96	"	CLXIII Sacrosanctum apostolatus . 150
"	CVII Cum, sicut pro parte . . 97	"	CLXIV In supereminenti apostol. 151
1625	CVIII Sacrosanctum apostolatus . 98	"	CLXV Humanæ salutis auctor . . 152
"	CIX Apostolicam decet . . . 99	"	CLXVI Salvatoris et Domini nostri 153
"	CX Immortales christianae . . 100	"	CLXVII Exponi nobis nuper fecit . 154
"	CXI Pontificis sollicitudo . . 101	"	CLXVIII Apostolatus officium, nullo 155
"	CXII Paterna dominici gregis . . 102	"	CLXIX Exponi nobis nuper fecer. 156
"	CXIII Paterna dominici gregis . . 102	"	CLXX Pastoralis officii nobis . . 157
"	CXIV Salvatoris et Domini nostri 103	"	CLXXI Ex iniuncto nobis desuper . 158
"	CXV Conservationi et manutent. 104	"	CLXXII In supremo apostolatus . . 150
"	CXVI Cum alias felicis recordat. 105	"	CLXXIII Orthodoxæ fidei conserv. 159
"	CXVII Romanus Pontifex a Salvat. 106	"	CLXXIV In supremo apostolatus . . 160
"	CXVIII Sacrosanctum apostolatus . 107	"	CLXXV Admonet nos cura . . . 161
"	CXIX Alias a felicis recordationis 108	"	CLXXVI Iniuncti nobis apostolici . 150
"	CXX Salvator noster Dominus . 109	"	CLXXVII Alias felicis recordationis . *
"	CXXI Annonae copiae, quantum. 110	"	CLXXVIII Exponi nobis nuper . . 162
"	CXXII Cum nos hodie motu . . 111	1626	CLXXIX Quamvis ab initio nostri . 163
"	CXXIII Cum nos hodie motu . . 111	"	CLXXX Singularibus tuæ in nos . 164
"	CXXIV Sacrosanctum apostolatus . 112	"	CLXXXI Singularibus tuæ in nos . 164
"	CXXV Cum nos nuper ad regimen 113	"	CLXXXII Cum, sicut dilectus filius . 165
"	CXXVI Sacrosanctum apostolatus . 114	"	CLXXXIII Ad Romani Pontificis prov. 166
"	CXXVII Nobis nuper pro parte . 115	"	CLXXXIV Romanus Pontifex, quem . 167
"	CXXVIII Tornitrua ultionis Omnip. 116	"	CLXXXV Alias a nobis emanarunt . 163
"	CXXIX Cum nos nuper te ad . . 117	"	CLXXXVI Romanus Pontifex aequi . 169
"	CXXX Sanctissimus D. N. . . 118	"	CLXXXVII Cum, sicut dilectus filius. 170
"	CXXXI Alias a felicis recordationis 129	"	CLXXXVIII Clerum Leodiensem ob . 171
"	CXXXII Divinae misericordiae . . 120	"	CLXXXIX Nuper, nomine dilectorum. 149
"	CXXXIII Sedes apostolica pia mater 121	"	CXC Cum, sicut dilectus filius . 172
"	CXXXIV Romanus Pontifex in sacra 122	"	CXCI In cathedrâ Principis apost. 173
"	CXXXV Orthodoxæ fidei, religionis 84	"	CXCII In Sede Principis apostolor. 174
"	CXXXVI Sacrosanctum apostolatus . 123	"	CXCIII Exponi nobis nuper fecit . 175
"	CXXXVII Circumspecta Romani Pont. 124	"	CXCIV Onerosa pastoralis officii . 176
"	CXXXVIII Alias, supplicationibus . 125	"	CXCV Ex iniuncto nobis desuper . 177
"	CXXXIX Nomine dilecti filii . . 126	"	CXCVI Cum, sicut non sine gravi 178
"	CXL Cum nos nuper, occasione. 127	"	CXCVII Ad apostolatam nostrum . 178
"	CXLI Alias a felicis recordationis 128	"	CXCVIII In supremo Apostolicae . . 179
"	CXLII In sede Principis apostol. . 129	"	CXCIX Exponi nobis nuper . . 180
"	CXLIII Salvator noster Dominus . 130	"	CC Exponi nobis nuper . . . 180
"	CXLIV Ad audientiam apostolatus 131	"	CCI Militant. Ecclesiae, licet . 181
"	CXLV Cum saepe contingat . . 132		
"	CXLVI Pro nostro munere in his . 133		

* Ex Cherub. xxi.

Edit. Taur. Tom. xiii	Edit. Rom. Tom. vi, part. i	Edit. Taur. Tom. xiii	Edit. Rom. Tom. vi, part. i
1626	CCH Sacrosanctum apostolatus . 182	1627	CCL In Sede Princ. apostolorum 229
"	CCIII Pastoralis officii nobis . . 183	"	CCLI Exponi nobis nuper fecer. 230
"	CCIV Decet Romanum Pontificem 184	"	CCLII Hodie pro parte dilectorum 231
"	CCV Salvatoris et Domini nostri 185	"	CCLIII Sanctissimus D. N. Urbanus 232
"	CCVI Spirituali christifidelium . 186	"	CCLIV Immortalis Dei filius . . 233
"	CCVII Iniuncti nobis apostolici . 187	"	CCLV Si processus inquisitionis . 234
"	CCVIII Alias a felicis recordationis 188	"	CCLVI Creditum humilitati nostrae 235
"	CCIX Ad uberes et suaves fructus 189	"	CCLVII Exponi nobis nuper fecit . 236
"	CCX Alias, felicis recordationis . 190	"	CCLVIII Pastoralis officii nobis . . 237
"	CCXI Singularibus tuæ in nos . 191	"	CCLIX Salvatoris et Domini nostri 238
"	CCXII Sacrosanctum apostolatus . 192	"	CCLX Salvatoris et Domini nostri 239
"	CCXIII Accepto, quod sanctae . 193	"	CCLXI Sedes apostolica, pia mater 240
"	CCXIV Licet nullus episcoporum . 194	"	CCLXII Debitum pastoralis officii . 241
"	CCXV In supereminenti Sedis Ap. 195	"	CCLXIII In supremo apostolatus . 242
"	CCXVI Eximius maiestatis tuæ . 196	"	CCLXIV Inter cetera pietatis opera 243
"	CCXVII Muneri nostro apostolico . 197	"	CCLXV In supremâ militantis . . 244
"	CCXVIII Eximius maiestatis tuæ . 198	"	CCLXVI Ad militantis Ecclesiae . . 245
"	CCXIX Cum, sicut nobis nuper . 199	"	CCLXVII Cum, sicut nobis innotuit . 246
"	CCXX Singulares atque eximiae . 200	"	CCLXVIII De salute dominici gregis . 247
"	CCXXI Conservationi et manutent. 201	"	CCLXIX Cum primum ad summi . . 248
"	CCXXII Romanus Pontifex aequi . 202	"	CCLXX In supremâ pastoralis . . 249
"	CCXXIII Decet Romanum Pontificem 203	"	CCLXXI Commissi nobis per . . . 250
"	CCXXIV Humanarum rerum ea est . 87	"	CCLXXII Romanus Pontifex, cuius . 251
"	CCXXV Cum, sicut accepimus . . 204	"	CCLXXIII Cum nos alias facultates . 252
"	CCXXVI Felici ac prospero monast. 205	"	CCLXXIV Alias, pro parte dilecti . 221
"	CCXXVII Ex debito apostolicae serv. 206	1628	CCLXXV Iniuncti nobis apostolici 253
"	CCXXVIII Alias a nobis emanarunt . 207	"	CCLXXVI In supereminenti Apostolico 254
1627	CCXXIX Cum, sicut dilectus filius . 208	"	CCLXXVII Nuper pro parte dilectorum 242
"	CCXXX Alias felicis recordationis . 209	"	CCLXXVIII Romanus Pontifex, aequi 255
"	CCXXXI In eis praecipue sollicitud. 210	"	CCLXXIX Alias a felicis recordationis 256
"	CCXXXII Cum, sicut nobis nuper . 211	"	CCLXXX Exponi nobis nuper . . 257
"	CCXXXIII Pastoris aeterni, qui pro . 212	"	CCLXXXI Cum, sicut accepimus . 258
"	CCXXXIV Pastoralis officii nobis licet 213	"	CCLXXXII Alias, nomine dilectorum . 259
"	CCXXXV Ad uberes et suaves fructus 214	"	CCLXXXIII Apostolatus officium . . 259
"	CCXXXVI Expositum nobis nuper fuit 215	"	CCLXXXIV Eternus rerum Conditor 260
"	CCXXXVII Ut decreta alias sub die . 216	"	CCLXXXV Alias, pro parte dilecti . 261
"	CCXXXVIII Ab illâ die, qua divinae . 217	"	CCLXXXVI Quod ab initio pontificatus 262
"	CCXXXIX Romanus Pontifex, aequi . 218	"	CCLXXXVII Militantis Eccl. regimini 263
"	CCXL Pastoralis Romani Pontif. 219	"	CCLXXXVIII Circumspecta Romani Pont. 264
"	CCXLI Exponi nobis nuper fecit . 220	"	CCLXXXIX Romanus Pontifex, e subl. 265
"	CCXLII In supremo apostolatus . 221	"	CCXC Commissi nobis per . . . 267
"	CCXLIII Romanus Pontifex, quem . 222	"	CCXCI Militantis Eccl. regimini . 268
"	CCXLIV Zelo domus Dei nos . . 223	"	CCXCII Alias a nobis emanarunt . 83
"	CCXLV Decens et aequum esse . . 224	"	CCXCIII Alias a felicis recordationis 264
"	CCXLVI Quoniam divinae bonitati . 225	"	CCXCIV Alias pro parte bonae . 270
"	CCXLVII Quoniam divinae bonitati . 226	"	CCXCV Ex iniuncti nobis apostol. 271
"	CCXLVIII Salvatoris et Domini nostri 227	"	CCXCVI In speculâ militantis Eccl. 272
"	CCXLIX Spectata diu circumspect. 228	"	CCXCVII Exponi nobis nuper . . 273

ERRATA-CORRIGE

Pag.	Lege	Pag.	Lege
943 a	CLVI	417 b	CLXII
367 a	CLVIII	419-450	CLXXXVIII CCH
382 b	CLVI	517 a	CXXXI
409 b	CLXXXVI		CCXXXI

INDICULUS
SS. PONTIFICUM CONSTITUTIONUM

QUAE IN HOC TOMO XIII

EXTRA ORDINEM CHRONOLOGICUM VAGANTUR.

PIUS IV.		PAULUS V.	
Datum A. D.	Pag.	Datum A. D.	Pag.
11 Martii 1560 De statu ecclesiarum . . .	436	26 Augusti 1605 Meritis et supplicationibus vestris . . .	328
GREGORIUS XIII.		9 Decembris 1606 Ex iniuncto nobis . . .	196
8 Augusti 1584 Quamvis nos pridem . . .	154a	26 Septembris 1607 Ad universalis Ecclesiae regimen . . .	284
SIXTUS V.		GREGORIUS XV.	
13 Novembris 1586 Cunctarum orbis ecclesiarum . . .	632	29 Novembris 1621 Ex iniuncto . . .	642
27 Maii 1587 Nuper a nobis emanarunt . . .	632	31 Martii 1622 Nuper pro parte . . .	151
CLEMENS VIII.		URBANUS VIII.	
1 Martii 1594 Inter multiplices . . .	495	21 Martii 1624 Alias fel. rec. Paulo PP. V. . .	417
5 Februarii 1596 In eminenti Sedis Apostolicae . . .	311	11 Iulii 1624 Ut in proseguendo . . .	133
5 Novembris 1596 Alias per nostras . . .	313	Absque data 1625 Quamvis ab initio . . .	421
7 Aprilis 1604 Cum, sicut accepimus, . . .	154b	Absque data 1627 Si processus . . .	581

INDEX
LECTIONUM, VEL MENDOSARUM, VEL DUBIARUM
EDITIONIS ROMANAE
QUIBUS OPPONUNTUR SINGULIS SINGULAE EMENDATIONES VEL LECTIONES
NOSTRAE EDITIONIS.

(Vide Adv. tom. XI pag. XII).

Advert. In numerandis lineis a supra paginarum editionis Romanae nulla habetur ratio rubricarum et titulorum quando ab hisce incipit pagina vel columna. Viceversa in lineis numerandis ab infra nostrae editionis nulla habetur ratio notarum.

Edit. Rom. Main. Tom. v, Part. v.				Edit. Taur. Tom. XIII.			
Pag.	118 b	linea 3	antelationum, antelationibus . . .	Pag.	2 b	linea 9 ult.	antelationibus
»	119 a	» 27	reservatis . . .	»	3 b	» 2 ult.	reservatas
»	120 b	» 16	existentium . . .	»	6 a	» 16	existentia
»	124 b	» 12 ult.	quam . . .	»	12 b	» 3 ult.	qua
»	125 a	» 18 ult.	vero . . .	»	13 b	» 20	altero
»	125 b	» 15	Non . . .	»	14 a	» 10	Nondum
»	126 a	» 28	revinciendis . . .	»	15 a	» 5	revincendis
»	127 b	» 30 ult.	aëra . . .	»	17 b	» 11	in aëra
»	128 b	» 28 ult.	ingenti . . .	»	19 a	» 18 ult.	ingens
»	129 a	» 34	erga . . .	»	20 a	» 1	ergo
»	129 a	» 44	affatus . . .	»	20 a	» 11	affatus
»	131 a	» 4 ult.	nec non . . .	»	23 a	» 3 ult.	et non
»	131 b	» 1	illis . . .	»	23 b	» 1	illius
»	134 b	» 36	possent . . .	»	28 b	» 21	posset
»	135 b	» 20	quiescere . . .	»	30 a	» 13	quiescere posset
»	135 b	» 22	et caeca . . .	»	30 a	» 15	caeca
»	137 b	» 9	Patri . . .	»	33 a	» 7 ult.	Patris
»	138 a	» 18-23	etiam . . . meruerat . . .	»	34 a	» 11-16	ut etiam . . . meruerit
»	138 a	» 33	ut vere . . .	»	34 a	» 25	vere
»	138 a	» 22 ult.	In primis . . .	»	34 a	» 1	Cumque in primis
»	139 a	» 23 ult.	studium . . .	»	36 a	» 12	stadium
»	139 b	» 26	nullique . . .	»	36 b	» 17	nonnullique
»	146 b	» 38	possessio . . .	»	47 b	» 13 ult.	possessione
»	148 b	» 9 ult.	abbatis . . .	»	51 a	» 11	abbatis
»	150 b	» 4	. . .	»	53 b	» 22 ult.	ac
»	150 b	» 11	nominumque . . .	»	53 b	» 14 ult.	nominaque
»	151 b	» 5 ult.	et . . .	»	55 b	» 13 ult.	ad
»	154 b	» 22 ult.	quorum . . .	»	59 b	» 8 ult.	quibusvis
»	156 a	» 7	alias . . .	»	61 b	» 10	alias

Pag.	156 b linea 1	prima	Pag.	62 a linea 21	plus (vel magis)
157 a	10 ult. ei		63 a	11 ult. eis	
158 b	18 factis		66 a	9 ult. factas	
160 a	15 ult. et de hoc		67 a	15 ult. et, si de hoc	
160 b	23 Et ipsum		67 b	19 Et si ipsum	
162 b	14 ult. vacaturi		70 a	9 ult. vacaturis	
163 a	24 ult. pro expresso		71 a	4 pro expressis	
163 a	23 ult. extendendos		71 a	5 (?)	
163 a	10 ult. de veritate		71 a	17 ne de veritate	
163 a	3 ult. expeditas		71 a	23 expeditis	
163 b	12 solita		71 a	3 ult. solitam	
165 a	19 valeamus		73 b	19 ult. non valeamus	
165 b	1 ult. nec		74 b	1 ult. necnon (?)	
167 a	19 ult. xx		77 a	1 x	
167 a	5 ult. fuisset		77 a	16 an fuisset	
169 a	2 ult. nostra		80 a	8 ult. nostrae	
171 a	26 personatus		83 a	2 personas	
172 b	13 ult. rerum prout		85 b	14 prout, rerum	
174 b	31 natalium		88 a	5 ult. natalium contraxerint	
175 b	20 pensionum		89 b	9 ult. pensionum seu fructuum	
175 b	32 aliquas		90 a	4 per aliquas	
175 a	34 pensiones		90 a	6 ac pensiones	
176 b	5 specialibus		91 a	10 ult. editis specialibus	
177 b	1 dotata		92 b	8 ult. dotatam	
177 b	22 perpetuo		93 a	15 perpetuo pertineat	
178 a	15 ult. anteriori		94 a	12 posteriori	
178 b	15 publicare		94 b	18 publicantes	
178 b	32 aggravandi		94 b	7 ult. aggravando	
179 b	25 absolutos		96 b	17 absolutas	
180 a	14 ult. praedictis		97 b	9 praedicti	
184 a	11 seq. Vicentinae		102 a	13 ult. seq. Vicensis (?)	
185 a	41 ult. Legionis regnorum in		103 b	6 ult. Legionis in	
185 a	32 ult. supplicat		104 a	5 supplicat	
185 b	8 ult. Christi		105 a	5. Christus	
187 a	3 indemnitati		106 b	18 indemnitate	
187 a	29 factae		107 a	4 facta	
188 a	23 episcopum		108 b	7 episcopum pertinere	
190 a	16 ult. Sane, licet.		111 b	14 ult. Sane, cum licet	
190 b	34 ult. elegi		112 a	3 ult. eligi	
191 a	13 ult. contenta		113 b	2 contenta sunt	
191 b	9 ult. Imperscrutabili		114 a	15 ult. Imperscrutabilis	
192 a	26 ult. Nivernensium		114 b	6 ult. Nivernensis	
193 b	15 concedere		116 b	2 ult. condere	
195 a	31 ult. licet asserta quaedam		119 b	6 asserta quaedam	
196 a	10 ult. illisque		121 a	26 illasque	
196 b	7 et interdum		121 b	11 interdum	
196 b	17 praedecessores		121 b	21 praedecessor	
196 b	25 circa		121 b	30 citra	
197 a	28 ult. Constitutiones		122 b	16 Constitutionem	
197 a	11 ult. 7 ult. eos... qui... voluerit		122 b	8 ult. 4 ult. eum... qui... voluerit	
197 b	2 ult. vi		123 b	25 vii	
198 b	9 militarium		124 b	14 militarium fuerint requisiti,	
199 a	18 ult. a nobis ipsis		125 b	9 ult. nobis ipsi (?)	
201 b	4 Ordinis		129 a	18 Ordinis, etiam	
201 b	19 ult. erga personas		129 b	17 erga quascumque personas	

Pag.	201 b linea 13 ult. tam	Pag.	129 b linea 24 etiam (?)
202 a	20 ult. cuilibet	130 a	16 ult. a quolibet
202 b	20 cuiusvis	130 b	3 ult. cuius
202 b	4 ult. quacumque	131 a	1 ult. quaecumque
203 a	20 et	132 b	1 in
204 a	18 ult. ut	133 b	7 ac, ut
204 b	1 Singulari	133 b	2 ult. Singularia
204 b	5 annuamus	134 a	3 annuamus
204 b	17 ult. extra gabellam	134 a	11 ult. ex gabella
205 a	25 ult. exercent	135 a	12 exercent (?)
205 b	17 ult. quae	136 a	8 quo
207 b	2 ult. 3.	139 a	10 ult. 30
181 b	86 earum	139 b	4 ult. eorum
208 b	1 eorumque	141 a	15 earumque
209 a	80 ult. quae	142 a	10 ult. qua
210 b	85 ult. reddituram	144 b	13 reddituram
211 a	12 interpellatos	145 a	17 interpolatos
211 b	10 ult. existentibus	146 b	3 existentium
212 a	25 ult. 22 ult. Cum nuper iubilaei celebrationem a vigilia Nativitatis D. N. I. C. anni proxime venturi inchoandam et usque	147 a	23 ult. 21 ult. Cum nuper iubilaei celebrationem in annum proxime venturum a vigilia nativitatis D. N. I. C. proxime futurae inchoandam, et usque
212 a	17 ult. beatissimi	147 a	15 ult. beatissimorum
213 b	10 Sedis	149 a	19 Sedi
214 a	22 percipientium	150 a	15 percipientium personis
214 a	25 conferenda	150 a	18 conferendae
214 b	7 persolvenda	150 b	19 ult. persolvendae
214 b	23 ult. tenoribus	151 a	23 tenores
214 b	9 ult. eorumque	151 a	8 ult. eorumque
215 a	22 manifestari	151 b	7 ult. manifestare
215 b	31 ult. qui	152 b	20 quae
216 b	21 ad lites... extinguendas	154 a	14 ac lites... extinguendo
217 a	33 ult. nihil omnino teneri, prout in quibusdam, per eius litteras	154 b 155 a	nihil omnino per eius litteras
217 b	20 innovata	155 b	10 innovatum
218 a	39 ult. Ut ea	156 a	2 ult. Ea (?)
218 a	35 ult. ut firma	156 b	3 firma
218 a	13 ult. quandam	156 b	25 quamlibet
219 a	14 ult. nempe in antiquiori provincia ex duabus quae venient in ordinem, ad hoc ut votorum sit paritas in qualibet natione, et provincia, in qua non fuit electio pro hac vice carebit suo voto.	158 a	1-5 nempe illae duabus antiquioribus provinciis quae venient in ordine (ad hoc ut votorum sit paritas in qualibet natione) pro hac vice carebit suo voto (?)
220 a	23-24 deberent... eligent	159 a	2-3 deberet... eliger (?) (**)
220 b	12 statuta	159 b	1 statuta
221 a	8 tam	159 b	6 ult. iam

* Alias etiam emendari potest sic: nempe in alia e duabus antiquioribus provinciis quae venient in ordinem (ad hoc ut... natione); et provincia, in qua non fuit electio, pro hac vice carebit suo voto.

** At ista correctio non est admittenda.

Pag. 222 b linea 38	ac propterea	Pag. 162 b linea 4	propterea
" 222 b " 43	quod uniones	" 162 b " 14	uniones
" 222 b " 16 ult. aestimationem valoris		" 163 b " 17 ult. aestimationem	
" 223 a " 17 ult. quorum		" 163 b " 12	eorum
" 224 b " 19	non comedissent	" 165 b " 8	comedissent
" 224 b " 23 ult. Ordinum		" 165 b " 14 ult. Ordinis	
" 224 b " 27 ult. earum quae Sedi		" 165 b " 10 ult. earum Sedi	
" 225 a " 11	regularium	" 166 a " 15	regularum
" 225 a " 32	existit	" 166 b " 7	non existit
" 225 b " 16	ob idque	" 167 a " 23	ob id
" 225 b " 22	quae	" 167 b " 14	qua
" 226 a " 31 ult. quantocumque		" 168 a " 13 ult. quantacumque	
" 227 a " 10 ult. Ordinibus		" 170 a " 3	quae Ordinibus
" 227 b " 23 ult. reponi		" 170 b " 17	reponi facientes
" 228 b " 14 ult. maiores		" 172 a " 14 ult. maioris (nempe ecclesiae)	
" 229 a " 1	maiores	" 172 b " 1	maioris
" 229 a " 15	facere	" 172 b " 16	factae
" 229 a " 19	expedire	" 172 b " 20	expediri facere
" 229 a " 21 ult. tamen		" 173 a " 13	tam
" 229 a " 1 ult. profitendum		" 173 a " 8 ult. profitendi	
" 229 b " 11	profitendum	" 173 b " 4	profitendi
" 230 b " 19 ult. factis		" 175 b " 17	factas
" 231 a " 34	fuit	" 176 a " 17 ult. fuerit	
" 231 a " 23 ult. eis		" 176 a " 4 ult. illi	
" 232 a " 6 ult. illosque		" 178 a " 18	illisque
" 232 b " 4	reponi	" 178 a " 26	reponi facientes
" 233 a " 16	praedictae	" 179 a " 6 ult. praedictis	
" 233 a " 22	intendet	" 179 a " 1 ult. intendat	
" 234 a " 4	notarium	" 180 b " 13 ult. notarium	
" 234 a " 11	recipiendis	" 180 b " 5 ult. recipienda	
" 235 b " 9 ult. gubernatori et praesidi		" 181 b " 16 ult. gubernatoris et praesidis	
" 237 a " 38	aut aliud	" 185 b " 16	aut adversus illas aliud
" 237 b " 20 ult. quae		" 186 b " 12	qua
" 239 a " 13 ult. auri		" 189 a " 2	aurei
" 240 a " 1-4	Cum nuper ob sacri iubilaei celebrationem a vigilia Nativitatis D. N. I. C. anni proxime venturi inchoandam	" 189 b " 3 ult. Cum nuper, ob sacri iubilaei celebrationem in annum proxime venturum a vigilia Nativitatis D. N. I. C. proxime futurae inchoandam.	
" 243 b " 23	prospiciente	" 194 a " 18 ult. prospicientes	
" 243 b " 20 ult. Ordini		" 194 b " 11	Ordinis
" 245 a " 32 ult. facere		" 196 b " 14 ult. facere possunt	
" 245 a " 14 ult. possint et consueverint		" 197 a " 5	possit et consueverit
" 246 b " 8	quae	" 198 b " 12 ult. qua	
" 246 b " 13 ult. erexisti		" 199 a " 7 ult. erexisse	
" 249 a " 12 ult. redierit		" 203 a " 10 ult. redierint	
" 250 a " 9	Ne quae	" 204 a " 7 ult. Ne qua	
" 250 b " 30 ult. directeque		" 205 b " 12	districteque
" 250 b " 25 ult. Mendicantium		" 205 b " 17	etiam Mendicantium
" 250 b " 19 ult. quoad eiusdem conventus		" 205 b " 23	quoadusque iidem conventus
" 250 b " 11 ult. activae		" 205 b " 7 ult. activae et passivae (?)	
" 250 b " 8 ult. possessiones		" 205 b " 3 ult. professiones	
" 251 a " 1 rubr. revocationis		" 206 a " 6 rubr. renovationis	
" 251 a " 5 text. restitutionibus		" 206 a " 14	restitutioni
" 251 b " 32	Certas vero licentias sive particulares	" 207 a " 19	Ceteras vero licentias sive generales sive particulares

Pag. 252 a linea 19	certis	Pag. 207 b linea 8 ult. ceteris	
" 252 a " 25	aut alicui	" 207 b " 2 ult. aut eorum alicui	
" 252 a " 40	quo	" 208 a " 14	quominus
" 253 a " 15 ult. eadem		" 209 b " 11 ult. eademque	
" 253 b " 6 ult. servantur		" 210 b " 20 ult. servetur	
" 254 b " 25 ult. superioribus		" 212 a " 17	superiores
" 255 a " 12 ult. generalibus		" 213 a " 8	generalis
" 255 b " 21	iulii	" 213 b " 3	iunii
" 255 b " 31	infrascriptis	" 213 b " 14	in infrascriptis
" 255 b " 17 ult. editum		" 213 b " 6 ult. editas	
" 256 a " 27 ult. mandat		" 214 b " 15	mandavit (?)
" 256 a " 22 ult. hactenus designandis		" 214 b " 18	hactenus designatis et approbatis, seu impostarum designandis
" 256 a " 22 ult. nullatenus		" 214 b " 21	ullatenus
" 256 b " 21	10	" 215 a " 14 ult. 19 (?)	
" 256 b " 18 ult. continentur, tam in eis aliis		" 215 b " 19	continentur, tam in aliis
" 256 b " 7 ult. ac		" 215 b " 11 ult. an	
" 257 b " 7 ult. orationis		" 217 b " 1	orationi
" 259 a " 6 ult. in locis, nisi		" 219 b " 10 ult. nisi in locis	
" 259 b " 29 ult. facta		" 220 a " 8 ult. factas	
" 260 b " 1	demandari	" 221 b " 5	demandare
" 262 a " 21 ult. Nihilominus cum		" 221 a " 9 ult. Nihilominus	
" 262 a " 13 ult. et forsitan maiora		" 224 a " 1 ult. haec et forsitan maiora	
" 263 a " 9 ult. intendimus		" 226 a " 11	intendamus
" 263 b " 37	alia	" 226 b " 13	et alia
" 264 b " 15	praedictorum	" 228 a " 1	praedictorum mortem (?)
" 264 b " 24	Clementis III	" 228 a " 10	Clementis VIII
" 264 b " 11 ult. sub		" 228 b " 7	sui
" 265 a " 20	afferent	" 228 b " 6 ult. afferent	
" 265 a " 28 ult. quoad		" 229 a " 17	etiam quoad
" 265 a " 15 ult. immediate		" 229 a " 9 ult. mediate	
" 265 b " 2	illa	" 229 b " 8	illae
" 265 b " 20	deberi	" 229 b " 25	censeri
" 265 b " 21 ult. legitima		" 230 a " 12	legitima
" 265 b " 8 ult. praedictas		" 230 a " 21	praedicta
" 265 b " 7 ult. tam		" 230 a " 14 ult. tamen	
" 266 a " 6	ad praesens	" 230 a " 2 ult. ad praesens gaudent	
" 266 a " 35	et pro tempore et personis	" 230 b " 12 ult. pro tempore personas	
" 266 a " 37	illis	" 230 b " 10 ult. illae (?)	
" 266 a " 20 ult. omnia illa		" 231 a " 2	omnia in illa
" 266 b " 13	etsi	" 231 a " 8 ult. et si	
" 266 b " 16 ult. ac etiam supra		" 231 b " 6 ult. ac etiam ut supra	
" 267 a " 1	aut illum	" 232 a " 11	aut contra illum
" 267 a " 4	immemorabili	" 232 a " 14	immemorabilis
" 242 a " 33	claritatem	" 244 b " 4 ult. claritatem ?	
" 270 a " 5	articulo	" 237 b " 23	motus articulo
" 272 b " 11	apostolicae	" 239 b " 11 ult. apostolica	
" 275 b " 15	fuerint	" 243 a " 7 ult. fuerunt	
" 275 b " 3 ult. mandare		" 244 a " 3	mandare compositiones musicales
" 276 a " 33	obtinere	" 244 a " 6 ult. obtinere possint	
" 278 a " 23 ult. accedat		" 246 b " 13	excedat
" 278 b " 7	intelligatur	" 246 b " 1 ult. intelligantur	
" 278 b " 23 ult. mittant		" 247 a " 10 ult. a mittant	
" 278 b " 5 ult. inibi		" 247 b " 14	ubi

Edit. Rom. Main. Tom. v, Part. v.			Edit. Taur. Tom. xiii.		
Pag.	279 a	linea 80 et exceptis	Pag.	248 a	linea 5 exceptis
"	280 a	" 7 exercitationem	"	249 a	" 11 ult. exercitationum
"	280 a	" 27 peragendas	"	249 b	" 24 peragenda
"	280 b	" 17 an	"	250 a	" 25 ac
"	280 b	" 6 ult. quod	"	250 b	" 15 ult. quae
"	281 a	" 21 sumendi	"	251 a	" 13 sumendi extra collegium
"	281 a	" 32 quae	"	251 a	" 24 qua
"	281 b	" 20 ult. neque iocis modo	"	252 a	" 29 atque iocis, non modo
"	282 a	" 11 ult. qui	"	253 a	" 12 eorum qui
"	283 a	" 29 non tamen	"	254 a	" 12 ult. non tam
"	283 a	" 30 ult. consuletur	"	254 a	" 2 ult. (?)
"	284 a	" 11 ult. habendum	"	256 a	" 20 habendam
"	285 b	" 4 procurandique	"	257 b	" 8 ult. procurari
"	285 b	" 6 quae	"	257 b	" 6 ult. quando
"	285 b	" 29 de Fratrīs	"	258 a	" 19 de Fratrīs
"	285 b	" 37 ecclesiam	"	258 a	" 38 ecclesia
"	285 b	" 39 cuius	"	258 a	" 38 cum
"	286 a	" 35 quodquam	"	259 a	" 9 quoddam
"	286 b	" 34 acceptam	"	259 b	" 11 ult. acceptatam
"	286 b	" 10 ult. donatione praedictorum	"	260 a	" 15 donatione praedictis (?)
"	287 a	" 16 adhaerendo	"	260 a	" 4 ult. ei adhaerendo,
"	287 b	" 10 collegio	"	261 a	" 16 collegii
"	287 b	" 35 qualificari	"	261 a	" 4 ult. qualificati
"	287 b	" 20 ult. eis	"	261 b	" 12 eo
"	288 a	" 5 illis	"	261 b	" 9 illo
"	288 a	" 36 facientibus	"	262 a	" 21 ult. faciendis
"	288 b	" 7 superiores	"	262 b	" 19 superioris
"	289 b	" 22 nisi specialem	"	264 a	" 7 ult. specialem
"	289 b	" 18 ult. oriundis	"	264 b	" 24 oriundos
"	291 a	" 25 tam	"	266 b	" 8 ult. tum
"	291 a	" 33 praefactorum	"	267 a	" 2 praefectorum
"	292 a	" 13 ult. sit	"	268 b	" 12 si
"	292 b	" 1 ult. impares	"	269 b	" 4 imperes
"	293 a	" 22 ult. percipiantur	"	270 a	" 8 praecipiantur
"	293 b	" 10 personas	"	270 a	" 4 ult. per personas
"	294 a	" 2 dices	"	271 a	" 13 dicas
"	296 a	" 30 ult. primodictam	"	274 b	" 19 ad primodictam
"	297 a	" 1 ult. opera et condiciones requisitas	"	276 b	" 10 onera et condiciones ap- positas
"	297 b	" 16 ult. dicuntur	"	277 a	" 18 ult. dicentur (?)
"	299 a	" 1 ob	"	278 b	" 4 ult. sed ob
"	299 b	" 9 quae	"	280 a	" 1 qua
"	300 a	" 15 ult. quae	"	281 a	" 11 qua
"	300 b	" 8 Graecis	"	281 a	" 12 ult. gregis
"	302 a	" 26 ult. per se	"	284 a	" 5 per te (?)
"	302 b	" 10 ult. christifideles principes, tenebrarum astutia	"	285 a	" 2 christifideles, principis tenebrarum astutia
"	303 a	" 18 beneficia	"	285 a	" 17 ult. ad beneficia
"	303 b	" 20 facta	"	286 a	" 17 factas
"	303 b	" 32 ult. qui	"	286 a	" 8 ult. quae
"	303 b	" 10 ult. ac eadem	"	286 b	" 12 ac si eadem
"	304 a	" 30 habere	"	287 a	" 13 haberi
"	304 a	" 15 ult. resignantis seu cedentis	"	287 a	" 5 ult. resignantes seu cedentes
"	304 b	" 5 posse	"	287 b	" 17 non posse
"	304 b	" 31 Calaguritanum	"	287 b	" 6 ult. Calaritanum (1)

(1) Istam emendationem nunc addimus, etenim *Calaguris* est civitas in Hispania non in Sardinia, et ideo lectio Main. improbabilis videtur.

Edit. Rom. Main., Tom. v, Part. v.			Edit. Taur. Tom. xiii.		
Pag.	304 b	linea 6 ult. eius	Pag.	288 a	linea 13 ult. eis
"	305 a	" 37 idemque	"	288 b	" 12 ult. idem
"	305 a	" 44 pro	"	288 b	" 6 ult. pio
"	305 b	" 13 aut	"	289 a	" 11 ult. aut contra eas
"	306 a	" 29 omnimodo	"	290 a	" 14 ult. omnimoda
"	306 a	" 40 aut commissarios	"	290 a	" 4 ult. non autem per commis- sarios (?)
"	306 b	" 21 ult. auctoritatem et etiam	"	291 a	" 10 ult. auctoritate et
"	306 b	" 1 ult. fungentes	"	291 b	" 11 fungenti
"	307 a	" 23 ult. Dallato	"	292 a	" 10 Pallotto (1)
"	307 b	" 21 ad exequutionem	"	292 b	" 6 ab exequutione
"	308 a	" 1 porrecti	"	293 a	" 9 porrectis
"	308 a	" 9 confessis unam	"	293 a	" 17 confessis, ut unam
"	308 a	" 25 visitando	"	293 a	" 9 ult. visitandas
"	308 a	" 30 remissione	"	293 a	" 4 ult. remissione recitando
"	308 a	" 25 ult. delegerit	"	293 b	" 12 delegarit
"	312 b	" 19 ut illud	"	300 a	" 7 illud
"	312 b	" 25 ult. hebraeorum	"	300 a	" 11 ult. hebraeorum stirpe
"	312 b	" 9 ult. Quod ad	"	300 b	" 7 Quoad (?)
"	313 a	" 28 nullo	"	301 a	" 1 ullo
"	313 b	" 18 ult. petentes	"	302 a	" 8 petentis
"	314 a	" 20 quod si.	"	302 b	" 1 si
"	315 a	" 28 ult. eoque	"	304 a	" 14 ult. eo
"	315 b	" 20 vel ad	"	304 b	" 12 ult. vel ante
"	316 a	" 13 Romani	"	305 b	" 17 Romano
"	317 a	" 15 quamcittissime	"	307 a	" 7 quamcittissime possimus
"	317 b	" 7 ult. assignare	"	308 a	" 11 ult. assignare valeas
"	318 a	" 2 praebendae	"	308 a	" 3 ult. praebenda
"	318 a	" 16 abfueris, etsi	"	308 b	" 13 abfueris, vacantia, etsi
"	321 b	" 20 ult. praestando	"	314 a	" 5 ult. praesentando
"	321 b	" 16 ult. disponendi	"	314 a	" 1 ult. disponendi facultatem
"	322 b	" 26 ult. consequimur	"	315 b	" 8 ult. consequitur
"	323 b	" 19 valeant	"	317 a	" 16 valeat
"	324 a	" 31 ult. sicut accepimus, charis- simus	"	318 a	" 12 sicut charissimās
"	324 a	" 10 ult. nunquam	"	318 a	" 10 ult. et nunquam
"	324 a	" 2 ult. ac	"	318 a	" 1 ult. he
"	325 b	" 22 ult. divini muneris	"	320 a	" 4 ult. divini numinis
"	331 a	" 23 ult. quod, cum	"	328 b	" 13 ult. quod, etsi, cum
"	331 b	" 30 quaecumque... voluit	"	329 b	" 1-2 quaecumque... contin- geret
"	331 b	" 34 cum	"	329 b	" 5 tum
"	331 b	" 41 dictas	"	329 b	" 12 et dictas
"	332 b	" 6 provenientia	"	330 b	" 11 ult. provenientium
"	332 b	" 33 obtinuerit	"	331 a	" 18 obtinuerint
"	333 a	" 7 ult. affectum	"	332 a	" 20 affectu
"	333 b	" 14 ult. Aranciac	"	332 b	" 6 ult. Franciac
"	334 a	" 12 anno	"	333 a	" 20 ut anno
"	334 a	" 30 visitando	"	333 a	" 5 ult. visitandas
"	334 a	" 36 remissione	"	333 b	" 1 remissione recitando
"	334 a	" 9 ult. absolvi	"	333 b	" 16 ult. absolvere
"	334 b	" 4 praescribendum	"	333 b	" 4 ult. praescribere
"	334 b	" 11 inchoandum	"	334 b	" 3 inchoandos
"	335 b	" 23 tenorem	"	335 b	" 19 tenores
"	336 a	" 12 aut quod	"	336 a	" 14 ult. quod
"	336 a	" 15 reductum	"	336 a	" 11 ult. reductas

(1) Hanc etiam emendationem de novo addimus ex pag. 334 a lin. 17 et alibi saepe.

Edit. Rom. Main. Tom. v. Part. v.			Edit. Taur. Tom. xiii.		
Pag.	338 a	linea 20 quod	Pag.	339 b	linea 8 quod
"	338 b	" 23 quod	"	340 b	" 8 quid
"	339 a	" 1 cappellani	"	340 b	" 14 ult. cappellaniae
"	339 b	" 7 Sanctorum	"	341 b	" Fidelium defenctorum (?)
"	341 a	" 5 constitutionem	"	343 b	" 7 ult. concessionem (?)
"	341 a	" 23 prorogatum et extensum	"	344 a	" 14 prorogatum et extensam
"	341 a	" 18 ult. regni	"	344 b	" 4 regnis
"	342 a	" 33 ult. punepat.	"	345 b	" 8 ult. (?)
"	343 a	" 16 eximeretur	"	347 a	" 21 eximetur
"	343 a	" 13 ult. alia	"	347 b	" 18 aliae
"	343 b	" 35 redditibus quod	"	348 a	" 21 redditibus illius quod
"	344 a	" 12 neque impedit subdelegans	"	348 b	" 17 ult. neque impedit quominus subdelegati
"	344 b	" 13 omnes	"	349 b	" 10 omnem
"	344 b	" 28 ult. filiis	"	349 b	" 5 ult. filiis
"	345 a	" 4-8 compescendo... aggravando... invocando...	"	350 a	" 15 ult. 12 ult. compescendi... aggravandi... invocandi
"	345 a	" 16 ult. reservata	"	350 b	" 13 ult. reservatae
"	345 b	" 14 ult. concessionem	"	351 b	" 13 communionem (?)
"	346 b	" 8 ult. passivae	"	353 a	" 22 passivae privationis
"	347 a	" 31 ult. eisque	"	353 b	" 23 eique (?)
"	348 a	" 16 Cliaorum	"	355 a	" 1 priorum (?)
"	348 a	" 1 ult. regis illorum	"	355 b	" 12 regis, dicti et illorum
"	349 b	" 14 omnibus	"	357 a	" 20 ult. ut omnibus
"	349 b	" 34 iniungendi, mandandi, iubendi et imperandi	"	357 b	" 1 iniungas, mandes, iubeas et imperes
"	353 a	" 1 ult. contractis	"	363 a	" 16 contracta
"	353 a	" 22 ult. obligatos	"	365 a	" 16 ult. obligatas (?)
"	353 b	" 1 extra	"	366 a	" 15 ult. citra
"	358 a	" 3 ult. reservata	"	369 a	" 22 ult. reservati
"	359 a	" 21 ult. a	"	370 b	" 11 ac
"	370 b	" 1 ult. studis	"	374 b	" 8 ult. studii
"	371 b	" 30 ult. studis	"	376 a	" 11 studii
"	372 a	" 28 ult. lecturae	"	376 b	" 8 ult. lectura
"	372 a	" 24 ult. ob	"	376 b	" 3 ult. hoc
"	372 b	" 26 ult. per hoc	"	377 b	" 21 super hoc
"	373 a	" 13 legi	"	378 a	" 15 legere
"	374 a	" 26 ult. praecedente	"	379 b	" 21 procedente
"	376 a	" 27 1625	"	382 b	" 22 1626
"	378 a	" 17 aut	"	385 b	" 11 ut
"	379 b	" 23 ult. quieti	"	388 a	" 40 quiete
"	380 a	" 26 ult. deputandum	"	388 b	" 12 ult. deputandi
"	381 a	" 17 ult. superintendentes	"	390 b	" 2 superintendente
"	382 b	" 27 privatis	"	394 a	" 10 pro privatis
"	382 b	" 26 ult. amoris	"	394 a	" 17 ult. amotis
"	383 a	" 27 ult. vel etiam conventum	"	395 a	" 7 vel etiam ad alium conventum (aut potius vel etiam extra conventum)
"	383 a	" 24 ult. redditus	"	395 a	" 11 redditus
"	383 a	" 7 ult. innitendum	"	395 a	" 17 ult. enitendum
"	384 b	" 23 nummum	"	398 b	" 12 ult. nummorum
"	385 a	" 12 aliasque	"	399 b	" 2 alias
"	385 a	" 27 ult. nullo	"	399 b	" 9 ult. ullo
"	388 b	" 13 ult. annectendum	"	405 a	" 17 annectere
"	390 b	" 14 aliisque apostolicis et dicti collegii constitutionibus et ordinationibus	"	407 b	" 9 ult. aliisque apostolicis constitutionibus et dicti collegii
"	391 a	" 21 ult. ad ea	"	409 a	" 9 ad eas

Edit. Rom. Main. Tom. v. Part. v.			Edit. Taur. Tom. xiii.		
Pag.	385 b	linea 8 munimine roboremus	Pag.	409 b	linea 8 ult. munimen adiciamus
"	386 a	" 34 ult. quae	"	410 b	" 7 ult. qua
"	386 a	" 11 ult. quae	"	411 a	" 18 qua
"	387 b	" 1 Ad	"	412 b	" 8 ult. Ac
"	388 a	" 33 nobis	"	414 a	" 7 vobis (?)
"	391 b	" 6 ult. capitulum praedicti	"	420 a	" 13 ult. capitulum et canonici praedicti
"	396 a	" 82 Sedis	"	426 b	" 4 ult. Sedi
"	396 b	" 21 ult. quod congregatio	"	427 b	" 13 ult. congregatio
"	396 b	" 19 ult. inhibi	"	427 b	" 11 ult. inhibi
"	396 b	" 13 ult. intendat	"	427 b	" 5 ult. intendat
"	398 a	" 26 1625	"	429 b	" 8 ult. 1626 (?)
"	401 a	" 17 ult. per praesentes	"	434 b	" 12 (?)
"	401 b	" 7 recepi	"	434 b	" 6 ult. recipi (1)
"	402 b	" 16 ult. subiecta	"	437 a	" 7 subiectae
"	403 a	" 9 praessent	"	437 a	" 10 ult. praessent, eraxerat
"	403 a	" 15-16 ecclesiis	"	437 a	" 2 ult. ecclesiae
"	403 a	" 23 ex a die	"	437 b	" 7-8 ex ea die
"	403 a	" 35 praefatae	"	437 b	" 18-19 praefatae effectum sortitae non forant
"	403 b	" Warnestens...	"	438 b	" 8 Warnestens... assignaverint
"	404 a	" 1 alias	"	438 b	" 1 ult. alias
"	404 b	" 36 cappellaniis	"	440 a	" 17 cappellaniis
"	404 b	" 2 ult. per civitatensem	"	440 b	" 6 per civitatem gerat
"	405 a	" 28 canonicatos	"	440 b	" 6 ult. canonicatus
"	405 a	" 27 ult. comprehensam	"	441 a	" 11 comprehensa
"	405 a	" 22 ipsas	"	441 b	" 18 ipsas quas
"	405 b	" 10 ult. sacerdotes	"	442 a	" 13 sacerdotes
"	406 b	" 35 archipresbyteratus	"	443 a	" 3 ult. archipresbyteratibus
"	407 a	" 15 praebendae	"	444 a	" 2 praebendas
"	407 a	" 22 acceptare	"	444 a	" 9 acceptari
"	408 b	" 10 beneficia	"	446 a	" 14 ult. beneficia praedicta
"	408 b	" 38 secundo	"	446 b	" 14 primo (?)
"	408 b	" 8 ult. praedictarum	"	446 b	" 4 ult. praedictorum
"	409 a	" 29 ult. attentari	"	447 b	" 2 attentari statuimus
"	410 b	" 10 ult. ac postea	"	449 b	" 19 ult. postea
"	410 b	" 8 ult. aut personis	"	450 a	" 9 aut pro personis
"	411 b	" 3 ult. cessionem	"	451 b	" 17 cessio
"	381 a	" 31 ult. tenore	"	454 a	" 3 tenores
"	381 a	" 19 ult. requiescit	"	454 a	" 15 requiescit confluentibus
"	413 b	" 23 ult. capituli	"	455 b	" 8 capituli vota
"	413 b	" 2 ult. iudicis	"	455 b	" 19 ult. iudices
"	414 a	" 21 ex	"	456 a	" 4 et
"	416 a	" 21 seq. Eleborensem	"	459 b	" 3 seq. Eborensem (2)
"	416 a	" 2 ult. indecisae pendentium	"	459 b	" 22 indecisae pendent
"	417 b	" 21 ult. illorum	"	461 b	" 19 ult. illarum
"	421 b	" 12 ut autem fraudibus	"	467 b	" 3 ut fraudibus
"	421 b	" 31 fecerint	"	467 b	" 23 fecerunt
"	422 b	" 12 ult. Laudensis et Comensis	"	469 a	" 3 Papiensis et Novariensis (?)
"	422 b	" 8 ult. eiusdem	"	469 b	" 3 eisdem
"	423 a	" 21 universitatibus	"	469 b	" 13 ult. universitatum (?)
"	423 a	" 3 ult. aliis quae	"	470 a	" 11 ult. aliis quam quae

(1) Hoc mendum Main. serius deprehendimus.

(2) Ita nunc puto esse corrigendum; nam Ebora est Portugalliae civitas, Elboram vero nullibi notatam reperio.

Edit. Rom. Main., Tom. v, Part. v.			Edit. Taur. Tom. xiii.		
Pag.	423 b linea 8	executio iurisdictioni	Pag.	470 b linea 1	exercitio iurisdictionis
Tom. vi, Part. i.					
"	2 a " 24	solutione	"	474 b " 2 ult.	solutiones
"	2 a " 2 ult.	noluerit	"	475 a " 2 ult.	noluerint
"	3 a " 18 ult.	deputatione	"	478 b " 17 ult.	deputatorum
"	7 b " 10	atque ea	"	483 a " 14 ult.	atque secundum ea
"	8 a " 35 ult.	sufficienti facultate	"	484 a " 19 ult.	sufficientem facultatem
"	13 a " 24 ult.	ad id deputandos	"	490 a " 15 ult.	ad id ab eis deputandos
"	14 b " 9	olim ad militiam Teutonorum ex eo	"	492 a " 19	olim ad militiam Teutonorum, nunc autem ad se, ex eo
"	14 b " 11 ult.	approbationem	"	492 b " 20 ult.	appropriationem
"	15 a " 9 ult.	conservationem	"	493 b " 5	conservatione
"	15 b " 11	congregatis	"	493 b " 21 ult.	congregati
"	15 b " 22 ult.	absque conscientiae	"	494 a " 17	absque conscientiae periculo (vel scrupulo)
"	16 a " 17	omnino	"	494 b " 9	adimplere omnino
"	16 b " 22	spectantibus	"	495 a " 1 ult.	spectantes
"	16 b " 21 ult.	quibus	"	495 b " 18 ult.	quibusvis
"	17 b " 15	conservationem	"	497 a " 1	conservatione
"	18 a " 9	conscientiae	"	497 b " 6	conscientiae scrupulo
"	18 b " 1	vestrum	"	498 a " 15 ult.	eorum
"	18 b " 5	consequendum	"	498 a " 10 ult.	consignetur
"	20 a " 16 ult.	omnibus	"	501 a " 21	ut omnibus
"	22 a " 4 ult.	suavis	"	504 b " 3	suavi
"	23 a " 4 ult.	nostri	"	506 a " 2	nostro
"	23 b " 6	exerceant	"	506 a " 12	exercere
"	23 b " 28	constitutos	"	506 a " 9 ult.	constitutas
"	27 a " 16	religiosis	"	512 b " 21	religiosis moto
"	32 a " 3	ingredietur	"	520 a " 13	ingredientur
"	32 a " 33	quotidie	"	520 b " 2	quo die
"	32 a " 23 ult.	contigerit	"	526 b " 7 ult.	vacare contigerit
"	36 a " 8 ult.	canonicatum et praebendam praedictos	"	527 a " 9	canonicatu et praebendam praedictis
"	46 b " 17	alumnorum	"	541 b " 22	alumnorum
"	46 b " 17	praecipuum	"	541 b " 2 ult.	praecipue
"	47 b " 17	eorumdem	"	543 a " 19	eorumdem
"	48 a " 18	patrimonii	"	544 a " 3	patrimonii titulo
"	48 a " 39	ut imposterum	"	544 a " 25	et imposterum
"	48 a " 7 ult.	easdem	"	544 b " 6	easdemque
"	48 a " 5	seminariorum	"	544 b " 17	seminaria
"	48 b " 31	aut illa	"	544 b " 1 ult.	ut illas
"	48 b " 32	quoscumque	"	545 a " 1	et quoscumque
"	49 b " 32	servanda, et tenores	"	546 b " 6	servanda foret, tenores
"	50 a " 2 ult.	etiam	"	547 b " 15	etiamsi
"	51 b " 38	eo ipso	"	549 b " 15	ut eo ipso
"	55 b " 7	a nuntio	"	555 a " 3 ult.	ac nuntio
"	57 a " 3 ult.	plenam et liberam facultatem et auctoritatem oeconomos	"	558 a " 8 ult.	oeconomos
"	58 b " 23	quidem	"	560 a " 20	si quidem
"	59 a " 19 ult.	aliis	"	561 a " 18 ult.	alias
"	61 a " 21-22	illis	"	564 a " 14	illi
"	61 b " 6	te	"	564 b " 3	a te
"	65 b " 20	sive	"	570 b " 5	nomine
"	66 a " 34	absumpissent	"	571 a " 4	absumpsisset

Edit. Rom. Main., Tom. vi, Part. 1.			Edit. Taur. Tom. xiii.		
Pag.	66 b linea 15 ult.	quod	Pag.	572 a linea 2 ult.	ut
"	67 a " 11	excederent	"	573 b " 9	excederet
"	70 a " 25 ult.	datae	"	577 b " 5	datae
"	71 a " 30	Lateranensem	"	578 b " 3 ult.	Lateranensis
"	71 a " 40	unum	"	579 a " 6	uno
"	72 b " 14	etiam	"	581 a " 7	etiamsi
"	75 b " 3 ult.	saepe dictam	"	585 b " 2 ult.	super dictam
"	77 b " 12 ult.	prioribus ordinum	"	588 b " 12 ult.	priorum ordinum (?)
"	78 b " 4	Nos, ne si quid	"	589 b " 15 ult.	Nos, si quid
"	80 a " 4 ult.	visitantes	"	592 b " 12 ult.	visitantibus
"	80 b " 3-4	remissione	"	592 b " 6 ult.	remissione recitando
"	80 b " 16 ult.	adhiberi	"	593 a " 9 ult.	adhibere
"	83 a " 30 ult.	impositarum	"	597 a " 1	impositiones
"	84 a " 27 ult.	auctoritate iudicari et definire debere	"	598 b " 10	auctoritate
"	85 a " 3 ult.	datae, editas	"	600 a " 13	datis editas
"	85 b " 29 ult.	uni	"	600 b " 13	uno
"	86 a " 39-40	committendas	"	601 a " 8 ult.	committendi
"	86 b " 35 ult.	nostrum	"	602 a " 13	nostros
"	86 b " 33 ult.	praefectum	"	602 a " 15	in praefectum
"	87 a " 16 ult.	illorum pro sufficienti	"	603 a " 16	pro sufficienti illorum
"	88 a " 20	libere, licite	"	604 a " 17 ult.	libere et licite
"	88 b " 12 ult.	ac interim spiritualiter consolentur; illos quoque	"	604 b " 18	ac, ut interim spiritualiter consolentur, illos quoque
"	90 a " 4 ult.	praesertim cum nobis	"	607 a " 11	 (?)
"	91 a " 38 ult.	illud	"	608 a " 20 ult.	illam
"	91 b " 27	quae	"	609 a " 1	qua
"	91 b " 30	nostro	"	609 a " 4	nostris
"	93 b " 23 ult.	actu exercentibus	"	612 a " 9 ult.	actu non exercentibus (*)
"	93 b " 9 ult.	et similiter abbatibus	"	612 b " 5	abbatibus
"	99 a " 6	quae	"	620 a " 5 ult.	qua
"	99 b " 7 ult.	deputatis	"	621 b " 10 ult.	deputatos
"	101 a " 15 ult.	Augustini	"	625 a " 12 ult.	S. Augustini
"	101 a " 13 ult.	Nobiliaco	"	625 a " 10 ult.	Nohaliaco
"	102 b " 2	danda	"	627 a " 12	dandae
"	102 b " 16 ult.	auctoritate	"	627 b " 22	auctoritate factarum
"	103 a " 13	sed	"	628 a " 7	ad
"	103 b " 27 ult.	et	"	629 a " 24	ex
"	104 a " 18-19	quomodolibet	"	629 b " 25	quomodolibet edendis
"	104 b " 20	consuetudinibus	"	630 b " 9	consuetudinibus, privilegiis quoque et indultis
"	105 b " 37 ult.	proponeretur	"	632 b " 2 ult.	postponeretur (?)
"	106 a " 15	lata emanata	"	633 b " 7	lata, emanata
"	106 a " 22 ult.	dominationes	"	633 b " 3 ult.	denominationes
"	106 b " 27	venditorum	"	634 b " 4	venditionis
"	107 b " 34	Quia	"	636 a " 20	Quia vero
"	107 b " 20 ult.	etsi	"	636 a " 8 ult.	et si
"	108 a " 4	iurium eiusdem	"	636 b " 17	iurium, eisdem
"	109 b " 32 ult.	centum	"	639 a " 7 ult.	quinque (?)
"	110 a " 28	erigenda	"	640 a " 10	eligenda
"	112 a " 8 ult.	et sigillo	"	643 b " 6	manu alicuius notarii subscriptis, et sigillo
"	112 b " 12	exhausta	"	643 b " 9 ult.	exhaustas
"	114 a " 13 ult.	an. vi	"	647 b " 13	an. v

(*) Sed retinenda est lectio Main. actu exercentibus, et potius hucusque protrahenda parenthesis in qua includuntur exceptiones.

Edit. Rom. Main., Tom. VI, Part. I.			Edit. Taur. Tom. XII.		
Pag.	114 b linea	1 ult. xi kal.	Pag.	648 b linea	6 xii kal.
	117 a	4 ult. affixa		652 a	2 ult. affixa fuerunt
	122 a	18 Deum		657 b	22 in Deum
Tom. V, Part. V.					
	271 a	5 debere		665 a	9 ult. debere
	271 a	9 canonem		665 a	5 ult. et canonem
	271 a	11 appositis		665 a	3 ult. oppositis
Tom. VI, Part. I.					
	132 b	20 constitutionem		668 b	4 constitutiones
	129 b	86-87 consuetudinibus etiam im-		673 b	10 ult. consuetudinis etiam im-
		memorabilibus			memorabilis
	429 b	43 sine		673 b	4 ult. sive
	130 b	16 ult. unite		675 b	11 unita
	135 b	2 (rubr.) bonae memoriae		677 b	13 ult. B. Mariae
	135 b	26 ult. pro		678 a	18 ult. pio

URBANUS VIII

PONT. CCXXXVII.

Anno Christi MDCXXXIII.

An. C. 1623 Die vi augusti anni MDCXXXIII electus est in Summum Pontificem Maphaeus tituli S. Onuphrii presbiter cardinalis Barberinus Antonii filius, natione Florentinus, et die xxix septembris eiusdem anni sacrâ thiarâ redimitus est. Sedit in pontificatu annos xx, menses xi, dies xxi, temporibus Ferdinandi II et Ferdinandi III imperatorum. Creatisque LXXII cardinalibus, obiit iv kalendas augusti anno MDCXLIV. Sepultus est in Basilica Vaticana ad Cathedram B. Petri. Vacavitque Sedes mense i, dies xvi.

I.

Privilegia et indulta concessa conclavistis, qui inservierunt praecedenti conclavi¹.

¹ Singuli Pontifices post sui ad Summum Apostolatum assumptionem assueverunt nonnulla nedum conclavistis, sed etiam dapiferis, tum suis, tum etiam cardinalium, concedere privilegia, distincta tamen constitutione. Privilegia itaque conclavistarum vide in Constit. II Gregorii XV, tom. XII, pag. 492 et alibi.

Bull. Rom. — Vol. XIII.

Urbanus Episcopus,
Servus Servorum Dei,
ad futuram rei memoriam.

An. C. 1623

Circumspecta in omnibus Romani Pontificis providentia singulorum merita aequâ lance considerans, illos potioribus gratiis et favoribus prosequitur, quos erga se et Sedem Apostolicam benemeritos, et in laboribus et vigiliis pro Sede ipsâ sufferendis indefessos et pluribus cognoscit meritis adjuvari.

§ 1. Hinc est quod nos, dilectos filios conclavistas, qui in conclavi, in quo nos, divinâ favente clementiâ, ad summi apostolatus apicem assumpti fuimus, nobis et venerabilibus fratribus nostris sanctae Romanae Ecclesiae cardinalibus, uti familiares et continui commensales inser-viendo, interfuerunt, quique eâ de causâ labores, vigiliis et incommoda plura subierunt, habitâ ratione obsequiorum huiusmodi, favoribus gratiis et privilegiis, pro cuiusque meritis, exornare volentes, ipsosque conclavistas et quemlibet eorum a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis

Prooemium.

Conclavistae, donatis hâ de-rem indle ac-
tis

sententiis, censuris et poenis a iure vel ab homine quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutos fore censentes, motu proprio, non ad ipsorum conclavistarum, vel alicuius eorum, vel alterius pro eis nobis super hoc oblatae petitionis instantiam, sed ex nostra mera liberalitate, ipsos conclavistas et eorum singulos (quibus etiam hodie summam decem millium scutorum auri in auro in tot locis montium vacabilem de Urbe, cum primum illos vacare contigerit, per duos saltem ex deputatis ab ipsis conclavistis inter eosdem conclavistas et per singula eorum capita solitum praescriptum numerum non excedentia, non autem singulas cellulas, aequis portionibus distribuendum, gratiose et irrevocabiliter apostolicâ auctoritate donavimus);

Papae familiares, comites Lateranenses et Sedis Apostolicae notarii creantur.

§ 2. In veros, indubitatos et non fictos familiares continuos commensales nostros, ac eos, qui ex illis clerici existunt, seu militiae clericali adscribi desiderant, quosque tres huiusmodi cardinales singulatim in quolibet ordine antiquiores gradu, nobilitate et aliis meritis dignos tali dignitate iudicaverint, in nostros et Apostolicae Sedis notarios, sine praeiudicio dilectorum filiorum notariorum de numero participantium, recipimus; et tam illos, quam alios conclavistas singulos, qui singulatim ab eisdem tribus cardinalibus digni tali honore reputati fuerint, sacri palatii et aulae lateranensis comites et milites, ac tam illos, quam omnes et quoscumque alios conclavistas indistincte, qui nobiles non sunt, nobiles, quique Urbis vel alicuius alterius ex civitatibus, temporali dominio eiusdem Romanae Ecclesiae mediate vel immediate subiectis, cives esse voluerint, singulos in eâ ipsâ civitate, quam sigillatim quisque eorum elegerit,

et ad quam ab eisdem tribus cardinalibus se admitti petierit, veros cives ad instar et nullâ prorsus differentiâ inter eos et singulos alios veros, originarios et antiquissimos etiam nobiles et participantes cives ipsius Urbis vel civitatis, ita ut ipsum ius civitatis ad quoscumque illorum haeredes eodem modo transeat, creamus, constituimus et assignamus, ac nobilitatis et civilitatis titulo, honore et insignibus decoramus, aliorumque familiarium et continuorum commensalium nobis actu in palatio nostro apostolico inservientium, ac illius tinello comedentium et bibentium, ac nostrorum ac Sedis praedictae notariorum, palatiique et aulae praedictorum comitum, militum et nobilium ac civium huiusmodi originariorum numero et consortio favorabiliter aggregamus, ac pro veris, indubitatis et non fictis familiaribus, continuis commensalibus, ac notariis nostris, comitibus, militibus, nobilibus et civibus deinceps haberi et reputari volumus, ac mandamus.

§ 3. Eisque, ut in quibuscumque impetrationibus, concessionibus et litteris, tam gratiam quam iustitiam concernentibus, se familiares continuos commensales nostros, comites, milites, nobiles et cives etiam originarios nominare, nec propterea impetrationes, concessionem et litterae subreptionis vitio subiacent, sed validae et efficaces existant, ac ex nunc deinceps in perpetuum omnibus et quibuscumque, ac prorsus similibus antelationum¹ antelationibus, praerogativis, privilegiis, libertatibus, immunitatibus, exemptionibus, decretis, declarationibus, derogationibus, mandatis, suspensionibus, favoribus, gratiis, privilegiis, indultis ac iuribus, quibus alii nostri familiares tempore dictae assumptionis nostrae ad summi apostolatus apicem, ac quibus alii eiusdem

Solitique decorantur privilegii.

¹ Vox antelationum redundat (R. T.).

Sedis notarii etiam de numero participantium existentes, etiamsi habitum et rochetum notariorum ipsius Sedis non deferant, palatiique et aulae praefatorum comites, milites, nobiles etiam originarii ac antiquissimi cives eiusdem Urbis vel civitatis, quam, ut praefertur, elegerint, quique ex utroque parente vere nobili et cive originario et antiquissimo procreati, de iure, statuto, consuetudine, vel aliâ ex aliquo speciali privilegio, seu aliâ quomodolibet, etiam quoad assequutionem quorumcumque beneficiorum ecclesiasticorum, etiam per quascumque litteras seu constitutiones apostolicas pro tempore editas, utuntur, fruuntur, potiuntur et gaudent, ac uti, frui, potiri et gaudere poterunt quomodolibet in futurum, ubique locorum in iudicio et extra, sine tamen eorumdem notariorum de numero participantium praeiudicio, uti, frui, potiri et gaudere libere et licite valeant, realiter et integre, in omnibus et per omnia, etiamsi in Urbe et civitate huiusmodi non habitaverint, perinde ac si de vere nobili genere et ex utroque parente nobili originario ac antiquissimo cive procreati forent, et huiusmodi praerogativae, privilegia, exemptiones, gratiae, favores, concessionem, indulta et iura, quae pro aliis nobilibus et civibus originariis emanarunt, et quae ratione nobilitatis et civilitatis naturalis et originariae aliis competunt, pro eisdem conclavistis in specie emanassent seu emanarent, et eis naturaliter de iure, statuto, consuetudine, fundatione, vel aliâ, competerent, auctoritate et tenore similibus indulgemus.

Eximuntur a solutione quorumcumque onerum ad instar cardinalium.

§ 4. Singulosque conclavistas praedictos a solutione et exactione decimarum et cuiuscumque pedagii, subsidii, gabellae, et cuiuscumque oneris tam ordinarii quam extraordinarii, ubique locorum et ex quacumque quantumvis urgentissima et inexcogitabili causâ et occasione, etiam ad

instantiam imperatoris, regum et rerum-publicarum, etiam Venetiarum, ac aliorum quorumcumque principum impositarum et impositorum pro tempore, ex nunc, prout ex tunc, et e contra, et postquam casus huiusmodi impositionis et solutionis evenerit, liberamus et eximimus, liberosque et exemptos fore et esse ad instar sanctae Romanae Ecclesiae cardinalium decernimus.

§ 5. Ac a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, si quas quomodolibet propter contraventiones contentorum in constitutionibus super creatione Romani Pontificis pro tempore editis, vel aliâ quomodolibet incurrerunt, in foro conscientiae tantum absolvimus et liberamus.

§ 6. Ac omnes et quoscumque defectus, si qui forte sint, omnium provisionum beneficiorum, dignitatum ac pensionum eorumdem conclavistarum, tam ex multiplicitate titularum, et ob incursionem quarumcumque censurarum et irregularitatis, quam aliâ ex quavis causâ provenientes, sanamus, ac huiusmodi provisiones, vigore eorum privilegiorum, in foro conscientiae tantum, perinde ac si novas provisiones obtinuissent, revalidamus, et, quatenus opus sit, omnibus et singulis eorum de omnibus et singulis dignitatibus et aliis cum curâ et sine curâ beneficiis ecclesiasticis quomodolibet qualificatis et nuncupatis, etiam cuiusvis Ordinis regularibus, per eos respective obtentis, de novo etiam respective providemus, et omnes et singulas pensiones eis et eorum singulis super quibusvis beneficiis ecclesiasticis quomodolibet qualificatis et nuncupatis, etiam alicuius Ordinis regularibus, respective reservatas¹, similiter de novo reservamus.

A censuris, si quas incurrerunt occasione conclavis, absolvuntur.

Pontifex supplet quoscumque defectus provisionum beneficiorum ecclesiasticorum, etc.

¹ Erronee edit. Main. legit reservatis (R. T.).

Fructusque
male perceptos
remitit.

§ 7. Ipsiſque conclavistiſ, eorumque ſinguliſ, quocumque fructuſ, reddituſ et proventuſ eccleſiaſticiſ occaſione quorumcumque dignitatuſ, canonicatuſ et praebendaruſ, alioruſque beneficiuſ eccleſiaſticoruſ quorumcumque, ac quorumcumque penſionuſ annuaruſ ipſiſ vel eoruſ cuilibet collatoruſ et reſervataruſ, tam ex antedictiſ, quam ex aliſ defectibuſ, et occaſionibuſ, etiam ratione omiſſionis recitationiſ horaruſ canonicaruſ indebite perceptoſ, cuiuſcumque quantitatiſ fuerint, gratioſe remittimuſ et condonamuſ.

Dispensat con-
per inhabilitate
ad ſacroſ ordi-
neſ ſuſcipien-
doſ.

§ 8. Ac cum eiſ ſuper inhabilitate et irregularitate per eoſ propterea quomodolibet contracta, vel etiam ex eo, quod cenſuriſ huiuſmodi ligati miſſaſ et alia divina officia, dummodo tamen non in contemptu claviuſ, celebraverint, aut aliſ in diviniſ ſe immiſcuerint, quodque illi et aliſ praemiſſiſ non obſtantibuſ ad omneſ etiam ſacroſ et preſbyteratuſ ordineſ, aliſ rite et dummodo nulluſ alicui eoruſ obſtet canonicuſ impedimentuſ, promoveri, et in illiſ et in ſuſceptiſ per eoſ aliſ rite ordinibuſ etiam in altariſ miniſterio miniſtrare etiam libere et licite valeant, diſpenſamuſ.

Et ſuper de-
fectu nataliuſ.

§ 9. Ac eoſdem conclaviſtaſ, ſi qui eoruſ defectu nataliuſ patiuntur, ex quocumque damnato et illicito coitu, etiamſi ex nobiliſſimiſ parentibuſ et vilibuſ feminiſ forſan procreati ſint, etiamſi legitimiſi exiſtant, legitimamuſ, omnemque ab illiſ geniturae huiuſmodi maculam ſive notam abſtergimuſ et abolemuſ, ac legitimiſ natalibuſ reſtituimuſ.

Habilesque
redditi ad ſucce-
denduſ in boniſ
conſanguineoruſ.

§ 10. Et cum eoruſ ſinguliſ, ut in quibuſcumque boniſ paterniſ et materniſ alioruſ conſanguineoruſ ſeu cognatoruſ, vel alioruſ quorumcumque, ſine tamen praepiudicio venientiuſ ab inteſtato, vel ex fideicommiſſo, ſeu aliſ de iure valida diſpoſitione, et praeterquam in boniſ ec-

cleſiaſticiſ et ab Eccleſia provenientibuſ, ſuccedere, et illa donationiſ vel alio quoviſ titulo conſequi et habere, ac ad aequaleſ portioneſ cum legitimiſ ſuccedere (eoſ ad omnia iura, legitimaſ ſucceſſioneſ ex teſtamento, vel ab inteſtato haereditateſ, legata, libertateſ, reſtituendo realiter et cum effectu),

Et benefi-
cia eccleſiaſti-
ca obtinenda.

§ 11. Ac ad dignitateſ, honoreſ et quacumque alia officia ſecularia, publica vel privata, etiam aſſumi, illaque gerere et exercere, in omniſ et per omnia, ac ſi de legitimo matrimonio procreati forent, ac eodem defectu non obſtante, ſi aliud canonicuſ eiſ non obſiſtat, ut clericali caractere, qui illo nondum inſigniti ſint, inſigniri, ac ad omneſ etiam ſacroſ et preſbyteratuſ ordineſ, ſi nondum ad illoſ promoti ſint, promoveri, ac poſtmodum caractere et ordinibuſ huiuſmodi, illorumque privilegiſ uti, ac in eiſdem ordinibuſ etiam in altariſ miniſterio miniſtrare, ac quaecumque et qualiacumque cum cura et ſine cura beneficia eccleſiaſtica (etiamſi perſonatuſ, adminiſtrationeſ et officia, etiam curata et electiva in cathedralibuſ et metropolitaniſ, vel collegiatiſ eccleſiſ, ſeu parochialeſ eccleſiae, vel eoruſ perpetuae vicariae ac canonicatuſ et praebendae dignitateſ, non tamen maioreſ poſt pontificalem aut principaleſ in collegiatiſ eccleſiſ huiuſmodi, fuerint), ſi ſibi aliſ canonice conferantur, aut ipſi eligantur, praepreſententur, vel aliſ aſſumantur ad illa, et inſtituantur in eiſdem, recipere, et dummodo plura ſimul non ſint, quam quae a Concilio Tridentino permittuntur, retinere libere et licite valeant;

Indulget, ut
aliſ reſignare
poſſint penſio-
neſ eccleſiaſti-
caſ uſque ad
ſummam centuſ
ducatoruſ.

§ 12. Ac eiſdem conclaviſtiſ, et eoruſ ſinguliſ, ut quicumque loci Ordinarii, vel canonici metropolitanaruſ, vel cathedraliuſ, ſeu duaruſ inſigniuſ Urbis collegiataruſ eccleſiaruſ, aut perſonae aliae quaecumque eccleſiaſticae in dignitate ec-

cleſiaſtica conſtitutae, tam in Romanâ curia quam extra eam, ad id per eoſ et eoruſ ſinguloſ eligendi ſeu eligendae, quacumque penſioneſ annuaſ eiſ et eoruſ ſinguliſ ſuper quibuſcumque fructibuſ, redditibuſ et proventibuſ quorumcumque beneficiuſ eccleſiaſticoruſ, etiam per ſanctae Romanae Eccleſiae cardinaleſ obtentoruſ et imposteruſ obtinendoruſ, cum cura et ſine cura, ſeculariuſ et quorumviſ Ordinuſ regulariuſ, ſeu fructuſ, reddituſ et proventuſ huiuſmodi beneficiuſ reſervatoſ ſeu reſervandoſ, etiamſi aliſ ſemel aut pluriſ translatae ſeu translati fuerint, uſque ad ſummam centuſ ducatoruſ auri de camera ſimiliuſ, in toto vel in parte, ac etiam in mortis articulo, caſſare et extingui, et poſtquam caſſatae et extinctae fuerint, aliſ ſimileſ penſioneſ annuaſ ſeu fructuſ, reddituſ et proventuſ huiuſmodi, uſque ad ſummam praedictam, uni vel pluriſ aliſ perſoniſ eccleſiaſticiſ, vel etiamſi clericali caractere tunc temporis nondum inſigniti ſint, cum clauſula tamen ex tunc, prout poſtquam dicto caractere rite inſigniti fuerint, per eoſdem conclaviſtaſ et eoruſ ſinguloſ nominandiſ, etiam quaecumque, quocumque et qualiacumque beneficia eccleſiaſtica obtinentibuſ et expectantibuſ, aliſ tamen capacibuſ, ſimiliter eiſ quoad vixerint, vel eoruſ procuratoribuſ legitimiſ, eiſdem modo et forma, quibuſ eiſdem conclaviſtiſ reſervatae ſeu reſervati fuerint, etiam abſque beneficia ipſa obtinentiuſ conſenſu, integre perſolvendaſ, ac per eoſ propria auctoritate percipiendaſ, exigendaſ et levandaſ, reſervare, conſtituere, concedere et assignare valeant, atque in quaſi poſſeſſione dictaſ penſioneſ exigendi, in qua ipſi conclaviſtae tempore translationiſ per eoſ praepreſentiuſ vigore faciendae exiſtebant, in omniſ et per omnia ſubrogati eſſe cenſeantur, etiam concedimuſ et indulgemuſ,

§ 13. Etiamſi ſimilem gratiam a praedeceſſoribuſ noſtriſ aliſ forſan obtinuerint, ſeu quilibet eoruſ obtinuerit, tam vigore alioruſ privilegioruſ conclaviſtaruſ, quam ex quocumque alio indulto et privilegio, quoruſ effectum per hanc novam gratiam et conſeſſionem impediri noluſ, ſed cumulative conſeſſam vel conſeſſaſ eſſe volumuſ; ita ut quilibet eoruſ cumulative et ampliative praedictiſ facultatibuſ praepreſentibuſ, ac praeteritiſ privilegiſ hac in re conſeſſiſ, uti, frui et potiſ poſſit; decernenteſ ipſaſ translationeſ et novaſ reſervationeſ, conſtitutioneſ et assignationeſ penſionuſ ſeu fructuſ, reddituſ et proventuſ huiuſmodi, ut praepreſertur faciendae, ex nunc, prout poſtquam factae fuerint, plenam roboriſ firmitateſ obtinere, ipſoſque beneficia, ſuper quoruſ fructibuſ, redditibuſ et proventibuſ reſervatae fuerint, obtinenteſ, ad illaſ perſolvendaſ efficaciter obligatoſ fore.

Conclaviſtae
diſpenſantur an-
per delationeſ
habituſ et ton-
ſurae.

§ 14. Ac cum eiſdem conclaviſtiſ, quod, ratione quorumcumque penſionuſ annuaruſ eiſ et eoruſ cuilibet, ſuper quibuſcumque beneficiſ eccleſiaſticiſ, etiam cathedralibuſ, et aliſ eccleſiſ, ſeu monaſteriſ, etiam a praedictiſ ſanctae Romanae Eccleſiae cardinalibuſ obtinendiſ, vel aliſ quomodolibet qualificatiſ, non tamen ultra ſummam ducatoruſ ducentoruſ pariuſ pro quolibet, nunc et pro tempore reſervataruſ et reſervandaruſ, habituſ et tonſuram clericaleſ geſtare, et in illiſ, dummodo aliſ ipſi habituſ decentem et honeſtum deferant, incedere minime debeant, nec ad id a quoquam deſuper cogi ſeu compelli, minusque aliquas ſententiaſ, cenſuraſ, ac etiam privationiſ ſeu caſſationiſ ipſaruſ penſionuſ poenaſ occaſione praepreſmiſſoruſ incurrere poſſint, ſed eaſdem penſioneſ ad praedictam ſummam ducentoruſ ducatoruſ aſcendenteſ, et reſervataſ ut praepreſertur, etiamſi matrimo-
nium iam contraxerint, vel poſthac con-

Facultas te-
standi de bo-
nis ex redditu-
bus ecclesiasti-
cis acquisitis.

Mandatum spo-
liorum collecto-
ribus de iis non
molestandis.

trahere voluerint, cum unica tamen et virgine, recipere et libere retinere;

§ 15. Postremo, quod bona quaecumque ad dietos conclavistas, et eorum quemlibet spectantia, et per eos, etiam ratione quorumcumque beneficiorum ecclesiasticorum, etiam canonicatum et praebendarum, ac dignitatum, etiam maiorum et principalium, etiam speciali nota et expressione dignarum quarumcumque, per eos alias obtentorum et obtinendorum, aut alias quomodolibet et quovis quaesito colore vel ingenio, seu eorum industriam, licitam tamen, ac alias licite acquisita et acquirenda, etiam in Urbe, eiusque districtu, ac ubique existentia¹, spoliis minime subiaceant; sed conclavistae praedicti, etiamsi religioni alicuius militiae, etiam S. Ioannis Hierosolymitani adscripti fuerint, de illis in favorem quarumcumque personarum, etiamsi curiales esse desierint, et in quocumque loco quantumvis remoto, etiam extra eorum et cuilibet ipsorum propriam residentiam eos decedere contigerit, testari, et alias disponere, iisque ab intestato decedentibus legitimi eorum haeredes quicumque succedere, libere et licite valeant, simili modo concedimus et indulgemus.

§ 16. Praecipientes ac mandantes, dilectis filiis nunc et pro tempore existentibus sanctae Romanae Ecclesiae camerario et thesaurario, praesidentibus clericis camerae nostrae apostolicae, et quibusvis aliis spoliis huiusmodi collectoribus et subcollectoribus, ac militiarum praedictarum officialibus et prioribus, ne in huiusmodi bonis manus apponant, neque haeredes praedictorum conclavistarum desuper molestare audeant seu praesumant; ac etiam decernentes donationes, etiam per viam testamenti et codicillorum, per ipsos conclavistas de eorum bonis huiusmodi

¹ Erronee ut puto edit. Main. legit *existentium* (R. T.).

faciendas, semper et perpetuo validas et efficaces fore;

§ 17. Nec eosdem conclavistas eorumve aliquem ad praesentes litteras in dicta camera insinuandum, aut admitti et registrari petendum teneri, nec illas, etiamsi illae intra tempus legitimum insinuatae, admissae, seu registratae non fuerint, propterea minus validas censi, sed suos plenarios effectus sortiri debere;

§ 18. Ac easdem praesentes litteras, et in eis contenta quaecumque, sub quibusvis revocationibus, suspensionibus, limitationibus, modificationibus decretis, constitutionibus apostolicis similium gratiarum revocatoriiis, vel quae eas limitarent, seu moderarentur, quae a nobis et dicta Sede, et pro tempore, et ex quibusvis causis, etiam urgentissimis, etiam in favorem fidei et divini cultus augmentum, etiam consistorialiter, vel alia quavis auctoritate hactenus vel in posterum emanaverint, minime comprehensas esse, sed quoties illae emanabunt toties easdem praesentes in pristinum statum restitutas, repositas et reintegratas esse et censi;

§ 19. Sicque per quoscumque iudices et commissarios, quavis auctoritate fungentes, in quavis causa et instantia (sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate) ubique iudicari et definiri debere, irritumque et inane si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari.

§ 20. Et insuper dilectis filiis nostro Ludovico tituli S. Laurentii in Damaso presbytero cardinali Ludovisio nuncupato S. R. E. vice-cancellario et litterarum apostolicarum summatori, ac secretariis apostolicis et praesidenti plumbi, aliisque officialibus, ad quos litterarum earumdem expeditio per viam secretam spectat, in virtute sanctae obedientiae, et sub poena indignationis nostrae, motu simili et ex

Etiamsi praesentes litterae in camera apostolica registratae non fuerint, valeant.

Clausula praesentium litterarum firmitate.

Clausula sublata.

Praesentium expeditio per viam secretam facienda.

Confirmatio privilegiorum quae concessa sunt ab aliis Pontificibus.

Obstantium derogatio.

certa scientia, ac de apostolicae potestatis plenitudine, etiam mandamus, ut easdem praesentes litteras super praemissis omnibus et singulis, tam coniunctim quam separatim, ac pro singulis, quibus concessa fuerunt, ac seorsim et separatim, cum omnibus et quibuscumque derogationibus, decretis et clausulis in eis contentis, gratis etiam quoad compositionem datariae, et per viam secretam absque alio mandato expediant et expediri faciant.

§ 21. Et insuper omnia et singula privilegia, gratias et concessionem. eisdem conclavistis, et eorum cuilibet a diversis summis Pontificibus praedecessoribus nostris hucusque concessa, motu, scientia, et potestatis plenitudine similibus confirmamus et approbamus, ac de novo liberalissime concedimus.

§ 22. Non obstantibus praemissis, ac de certo eorumdem notariorum numero, etiamsi ad illum nondum sit devenum, cui per hoc alias non intendimus derogare, ac nostram et cancellariae apostolicae regulam de praestando consensu in pensionibus ac felicitis recordationis Pii IV de similibus vel dissimilibus gratis in camera apostolica infra tres menses praesentandis et registrandis, ac Pii V, Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum; contra illegitimos, necnon Pictaviensis concilii, ac nostris et cancellariae praedictae regulis, etiam in crastinum assumptionis nostrae ad summi apostolatus apicem editis, et in praedicta cancellaria publicatis, et etiam in universalibus, provincialibusque conciliis editis specialibus vel generalibus constitutionibus et ordinationibus, ac ecclesiarum, monasteriorum, Ordinum etiam S. Ioannis Hierosolomytani, ac etiam Urbis Romanae, et aliarum civitatum, oppidorum et terrarum, camerae praedictae, ac quarumvis universitatum (etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis) statutis et

consuetudinibus, stabilimentis, usibus, naturis, decretis, etiam novis reformationibus et legibus, tam pontificiis quam imperialibus, regis et ducalibus, et sacris canonibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, illis, eorumque superioribus et personis, ac locis quibuscumque, in genere vel in specie, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis irritantibus et aliis decretis, etiam vim contractus et statuti perpetui continentibus, ac etiam motu, scientia et potestatis plenitudine similibus, etiam consistorialiter et alias in contrarium quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores huiusmodi, ac si verbo ad verbum, nihil penitus omisso, et forma in illis tradita observata, inserti forent, praesentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat harum serie specialiter et expresse derogamus, contrariis quibuscumque: aut si quibusvis communiter aut divisim ab eadem sit Sede indultum, quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Nomina autem conclavistarum, qui in conclavi huiusmodi interfuerunt, sunt haec, videlicet:

Venerabilis frater noster Fulgentius Galutius Ordinis fratrum Eremitarum S. Augustini, episcopus Tagastensis, sacri pontificis sacrista, et dilecti filii Paulus

Conclavistarum nomina.

Alaleo canonicus, Ioannes Baptista etiam Alaleo et Carolus Antonius Vaccarius clerici respective, perpetui beneficiati, beneficiatus et clericus respective nuncupati basilicae Principis apostolorum de Urbe, et Petrus Ciammariconus perpetuus beneficiatus ecclesiae Lateranensis, magistri ceremoniarum; Mutius Riccerius Camerinus canonicus ecclesiae S. Angeli in Foro Piscium, collegii sanctae Romanae Ecclesiae cardinalium secretarius; Franciscus Hadrianus Ceva Montis Regalis, et Antonius Chrysolinus a S. Sofia clerici nostri etiam dum cardinalatus honore fungebantur; Iulius Piccininus Mutinensis, Albertus Danesius clerici Narniensis dioecesis, Antonii Ostiensis Saulii; Marcus Antonius Dognasius Mediolanensis, Sebastianus Brustatus clerici Casalenses, Ioannes Baptista Butus laicus Narniensis dioecesis, Francisci Tusculani Sfortiae; Alphonsus Carandinus clericus coniugatus Mutinensis et miles militiae Iesu Christi, Petrus de Castro Toletanus et Tobias Aldinus Caesernatensis, clerici Odoardi Sabinensis Farnesii; Franciscus Cavalcantes perpetuus commendatarius monasterii S. Petri de Laderchia, alias de Riolo Imolensis dioecesis; Soterus Tardettus clericus Sabinensis dioecesis, Octavii Praenestinus Bandini; Ioseph Buccellas presbyter Politianensis; Fabius Tavianus Pistoriensis; Nicolaus Acorsinius de S. Flora clerici, Ioannis Baptistae Albanensis Deti, venerabilium fratrum nostrorum episcoporum; Ioannes Ambrosius Villa presbyter Mediolanensis, Hieronymus Ponzonus laicus etiam Mediolanensis, Federici Borromaei; Petrus Franciscus Bonioannes presbyter Firmanus ecclesiae S. Mariae Maioris de Urbe praepositus, et Franciscus Fracassinus clericus Urbevetanus, Andreae S. Laurentii in Lucina Peretti; Galeottus Oddus laicus Perusinus et miles militiae S. Stephani, Paulus Aemilius Andrutius laicus romanus,

miles militiae Iesu Christi, Pelegrinus Trevesanus clericus Ferrariensis, Bonifacii S. Mariae in Transtiberim Bevilacqua; Aemilius Sperellus laicus Esiniensis, Franciscus Thedeschius Ferrariensis, Guglielmus Valleta Avenionensis clerici, Dominioi sanctorum duodecim Apostolorum Gymnasii; Bernardinus Machanus presbyter Senogalliensis, Caroli sancti Caesarei Madruzzi; Franciscus Ghetus Faventinus, Thomas Pastor Vellenensis clerici, Scipionis S. Chrysogoni Burghesii; Petrus Roncius clericus Nepesinensis dioecesis, Ioannis Garziae sanctorum Quatuor Coronatorum Millini; Ioannes Baptista Laurus Perusinus, Franciscus Baruffaldus Cremonensis clerici, Marcelli sanctorum Quirici et Iulittae Lantis; Alexander Bissius Florentinus, et Ioannes Criscentus Corrigiensis laici, Fabritii S. Augustini Veralli; Alexander Barbantes laicus, sive clericus Urbinatensis, Ioannis Baptistae S. Caeciliae Lenii; Ioannes Restius Ragusinensis, et Vitalis Tovanus Ravennatensis laici, Aloysii sancti Petri ad Vincula Capponii; Alexander Viola presbyter Aquilanensis, et Ioannes Paulus Leonardus Terrae Camatariae clericus, seu laicus Beneventanae dioecesis, Decii sanctorum Ioannis et Pauli Caraffae; Ludovicus de Horatiis Bononiensis, Gaspar Morellus Romanus, laici, Dominici S. Martini in montibus Rivarolae; Cornelius Henricus Mormannus clericus Leodiensis et Armonius Mancinellus laicus Urbevetanus, Petri Pauli sanctorum Nerei et Achillei Crescentii; Ioannes presbyter Ianuensis, et Ioannes Antonius Pasiadescus laicus Albinganensis dioecesis, Iacobi sanctae Mariae de Pace Serrae; Raynaldus Magnanus Sarsinatensis, canonicus ecclesiae S. Laurentii in Damaso; Petrus Antonius Pugliolus presbyter Mutinensis, Augustini S. Mariae in Ara-Coeli de Ara-Coeli; Ioseph de Haeredia clericus Illerdenensis Gasparis S. Crucis in Hierusalem

Borgiae; Franciscus Maria Costagutus canonicus ecclesiae S. Mariae in Via-Lata, Ianuensis, Petrus Settimius Cestarius Narniensis presbyteri, Felicis S. Anastasiae de Ascolo; Andronicus Spinellus clericus Patavinus, Roberti S. Alexii Ubaldini; Aurelius Martignonus Mediolanensis et Iulius Lavorius de Laurino Caputaquensis dioecesis clerici, Tyberii S. Prisciae Muti; Philippus de Escobar, et Benavides clericus Vallisoletanensis, Petrus Muñoz de Castro laicus Clauriensis, Gabrielis S. Bartholomaei in Insula Tressii; Petrus Palla presbyter Reatinensis dioecesis, et Vincentius Benignus clericus Camerinus. Iulii S. Sabinac Sabelli; Iacobus Weiskircher Viennensis, Marcus Antonius Guardanilla Romanus, laici, Melchioris S. Sylvestri Klesselli; Michael Angelus Anchianus clericus Lucenensis, Petri S. Thomae in Parione Camporei, Ioannes Dominicus Cera Vincentinus, et Simon Brunus Nonantulanus, presbyteri, Antonius Apastorellus clericus Nursinus, Matthaei S. Marci Prioli; Delius conversus clericus Narniensis dioecesis, Scipionis S. Susannae Cobellutii; Albertus Mamianus presbyter Parmensis, Ioannes Baptista Mangilius clericus Romanus, Francisci S. Marcelli Cennini; Alderanus Belactes clericus Lunensis Sarzanensis dioecesis, Ioannes Doupye laicus Leodiensis, Guidonis S. Mariae de Populo Bentivoli; Ioannes Thomas Guglielmus laicus, seu clericus, Pisarenensis, Antonius Benedellus Nonantulanus presbyter nullius dioecesis, ac Annibal Palutius clericus Firmanus, Petri S. Salvatoris in Lauro Valerii; Alexander Simon Antuerpiensis, Carolus Seatz Constantiensis, et Franciscus Antonius Rentinus Tiburtinus, clerici Itali, Frederici S. Laurentii in Pane et Perna Zollerensis; Didacus Busca presbyter Papiensis, Sextilius Balducus de Volsinio clericus Urbevetanus, Iulii S. Mariae supra Minervam Romae; Antonius Grassellus Nuceri-

nus, Germanicus de Leonibus Perusinus, clerici, Laudentius Sellarra clericus Firmanus, Caesaris S. Petri in Monte Aureo Gherardi; Hadrianus Tanus presbyter Nucernae dioecesis, Ioannes Baptista Moranus Parmensis, Andreas Morellus Florentinus, clerici, Albertus Burius laicus Urbinatensis dioecesis, Desiderii S. Clementis Scaliae; Hieronymus Lanfrancus clericus Neapolitanus, Vincentius Iacobellus Romanus clericus, Ioannes Baptista Belardus de Monte Castello Tudertinus laicus, Stephani S. Mariae in via Pignatelli; Ioannes Nicolaus Tighettus presbyter Senogalliensis basilicae S. Petri de Urbe canonici, Epiphanius Rosa clericus Spoletanus, Vincentius Crucius Ianuensis et Ioseph de Burgonsonis Bononiensis laici, Ludovici S. Laurentii in Damaso Ludovisi; Franciscus Petrillus presbyter Capuanus, Antonii S. Pudentianae Caetani, Ludovicus Paulucius clericus Maceratensis, Francisci S. Matthaei in Merulana Sacratii, Anellus Deamatus et Matthaeus Deamatus clerici Campanienses, Dominicus Brindolus de Mancinis clericus Romanus, Lucii sancti Stephani in Monte Coelio Sanseverini; Octavius Placidus presbyter Firmanus, canonicus S. Mariae in Cosmedin nuncupatae de Urbe, et Aurelius Staticus laicus Bononiensis, Marci Antonii S. Eusebii Gozadini; Georgius Cedolinus Iadrensis, commendatarius S. Ambrosii Nonensis, Ricciardus Sissa Placentinus, clerici, Cosmi S. Pancratii de Torres; Monaldus de Monaldi de Aspello Fulginatensis dioecesis, Petrus Franciscus Rinuccinus Florentinus, clerici, Octavii S. Agnetis in Agone, tutorum presbyterorum Rodulphi nuncupatorum; Ioseph Fontanella Regiensis miles militiae S. Iacobi de Spatha, Tyberius Rubens Ariminensis, et Petrus Paulus Mecis, Anagninensis clerici, Alexandri sanctae Mariae in Via-Lata Estensis; Ambrosius del Pueyo clericus Tirasonensis, Fran-

ciscus Rizzius clericus, seu laicus Ianuensis, Ioannettini S. Hadriani de Auria; Petrus de Notes clericus Papiensis, Lucas Massarentes laicus Reatinus, Caroli Emanuelis S. Nicolai in Carcere Tulliano Pii; Angelus Magnesius Polignanensis perpetuus commendatarius monasterii S. Mariae della Grottella Hidruntinae dioecesis, et Claudius Amadaeus Vibò Gratiopolitanensis clerici, Mauriti Emanuelis S. Eustachii de Sabaudia; Octavianus de Lottò Florentinus miles militiae eiusdem S. Stephani et Franciscus Acursius Bombaglinus laicus, Caroli S. Mariae in Domnica Medices; Fabius Leonidas de S. Flora et Ulixes Severinus clerici Auximanae dioecesis, Francisci S. Angeli in Foro Piscium Boncompagni; Laurentius Bernardinus presbyter Lucensis et Hieronymus Adimarius clericus Florentinus, Hyppoliti S. Mariae Novae Aldobrandini, diaconorum sanctae Romanae Ecclesiae cardinalium, etiam nuncupatorum: Frater Marcus Antonius Vianus Bononiensis cum dicto Fulgentio episcopo, Stephanus de Bubalo Romanus presbyter Societatis Iesu, commissarius, Gabriel Fonseca laicus Physicus, Prosper Cecchinus chirurgus, Franciscus Amplius clericus Romanus, adiutor dicti secretarii collegii, Fabius Novellus cum dictis magistris coere moniarum, Appollonius de Appolloniis Senensis, aromatarius, Antonius Fernacutus clericus Romanus, Tarquinius Galarus laicus, eius adiutores; Linus Blasius de S. Oresto nullius dioecesis custos fontis, Franciscus Anna et Ioannes Baptista Carpana, barbitonsores, Iacobus Philippus Tanus et Secundus Tassonus eorum adiutores; Franciscus Soria, faber lignarius, Ioannes Antonius Bernasconus, caementarius, Ioannes Scorecius, Dominicus Tognardellus, Ioannes Augustinus, Simon Petriciolus, Basilius Colarellus, Ioannes Augustinus Laurentii, Petrus Pomol, Andreas Palumbus, Hieronymus Tamansinus, Pe-

trus Fumarettus et Iulianus Fulginatensis, scopatores conclavis.

§ 23. Et insuper, cum dilectus filius Franciscus Viarius, laicus burgi sancti Sepulchri, tanquam dictorum conclavistarum procurator, in praemissis sedulam pro ipsis operam, ut accepimus, navaverit; propterea et aliorum meritorum suorum ac obsequiorum nobis et Sedi Apostolicae impensorum intuitu, volentes ipsum specialibus favoribus et gratiis prosequi, eidem Francisco Viario, quod, licet in conclavi praedicto non inservierit, nihilominus omnibus et singulis supradictis gratiis, privilegiis, facultatibus, immunitatibus, libertatibus, honoribus, praerogativis, praeeminentiis, indultis, exemptionibus, ceterisque praemissis, non tamen quoad participationem decem millium scutorum huiusmodi per nos, ut supra, dictis conclavistis donatorum et inter ipsos, ut praefertur, distribuendorum, tanquam conclavista et unus ipsorum frui et gaudere libere et licite possit et valeat, perinde ac si conclavi huiusmodi vere et realiter interfuisset, constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque supradictis et aliis contrariis nequaquam obstantibus, motu et auctoritate similibus de speciali gratia indulgemus.

§ 24. Volumus autem, quod praesentium transumptis impressis, et sigillo a manu alicuius personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis et subscriptis, eadem fides tam in iudicio quam extra illud adhibeatur, quae originalibus litteris adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

§ 25. Nulli ergo omnino hominum liceat hac paginam nostrae absolutionis, receptionis, creationis, constitutionis, assignationis, decorationis, aggregationis, liberationis, exemptionis, remissionis, condonationis, dispensationis, legitimationis, abstersionis, abolitionis, restitutionis, de-

Eadem privilegia Francisco Viario conclavistarum procuratori conceduntur.

Transumptis danda fides.

Sanctio poenalis.

cretorum, concessionum, indultorum, praecceptorum, mandatorum, derogationis et voluntatum infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius, se noverit incursurum.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicae MDCXXIII, VIII idus augusti, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 6 augusti 1623, pontif. anno I.

II.

Canonizatio B. Philippi Nerii Congregationis Oratorii fundatoris¹.

Urbanus Episcopus,
servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Prooemium.

Rationi congruit et convenit aequitati, ut ea, quae de Romani Pontificis providentia processerunt, licet eius superveniente obitu litterae apostolicae desuper confectae non fuerint, suum debitum consequantur effectum.

Gregorius XV inter Sanctos, qui ecclesiam illustrarunt.

§ 1. Dudum siquidem felicitis recordationis Gregorius Papa XV praedecessor noster, pie praemeditatus, quod supremus ille et diligens paterfamilias, qui ab origine mundi plantavit vineam suam, universalem scilicet in eam quotidie non desinat mittere operarios, quorum assiduitate culturae illa vepribus expurgata fructum afferat, vel centesimum, vel sexagesimum, vel trigesimum; quodque ante Incarnationem Verbi misit in eam patriarchas et prophetas, virosque sanctissimos, qui portaverunt pondus diei et aestus; post assumptam vero humanitatis nostrae sub-

¹ Hunc Philippum Gregorius XV retulerat in Sanctorum Confessorum numerum una cum sanctis Isidoro, Ignatio Francisco et confessoribus ac Theresia virgine, sed, morte praeventus, bullam desuper expedire non potuit, et ideo iste Pontifex modo illam expedivit (R. T. ex Cherub.).

stantiam, venit vocare novissimos, sanctos videlicet apostolos, qui vineam hanc, et fidei fervore, et praedicationis verbo, per universum propagarunt orbem, iisque adiunxit non solum fortissimorum martyrum exercitus, qui effuso sanguine illam irrigarunt uberrime, sed etiam confessorum laudabilem numerum, quorum sanctitatis exemplo haec vinea ubique terrarum odorem afflat suavissimum,

§ 2. Inter quos paucis ante annis sanctimoniam redolere satis constiterat B. Philippum Nerium, Congregationis Oratorii fundatorem, cuius et vitae puritas et omnium virtutum congeries et miraculorum gloria plurimum elucebat, ipsius B. Philippi catalogo sanctorum adscriptione crevit intendere.

§ 3. Cumque iam, ab ipso die quo dictus B. Philippus obdormiverat in Domino, fama sanctitatis et miraculorum eius adeo crevisset, ut statim dignus canonizatione acclamaretur, et multi viri graves de illa promovenda cogitassent, et apud piae memoriae Clementem VIII etiam praedecessorem nostrum desuper egissent, et eiusdem Clementis praedecessoris auctoritate, vivae vocis oraculo concessa, statim, eodem ipsius B. Philippi obitus anno, in Urbe et extra eam fuissent receptae informationes et facti processus super illius virtutibus, sanctitate et miraculis;

§ 4. Et successive, coram similis recordationis Paulo V pariter praedecessore nostro, pro eadem canonizatione charissimus in Christo filius noster Ludovicus Franciae et Navarrae rex christianissimus et charissima etiam in Christo filia nostra Maria, eiusdem Ludovici regis mater, ac dilecti filii nobiles viri senatus, populusque Romanus, et Maximilianus utriusque Bavariae, necnon Carolus Gonzaga Niverniensis, et, dum in humanis agerent, Ferdinandus I, et, post eius obitum, Cos-

B. Philippum Nerium aduomere decreverat.

Etenim ipse obitus anno confecti sunt processus super illius virtutibus et miraculis.

Nonnulli principes eius canonizationem a Paulo V postularunt.

mus H., magni Hetruriae eis subiectae duces et dilectae in Christo filiae nobiles mulieres Christiana, Cosmi mater, et Catharina, Caroli praefati uxor, ac etiam dilecti filii presbyteri dictae Congregationis institissent;

§ 5. Et Paulus praedecessor praedictus venerabilibus fratribus nostris, tunc suis, S.-R. E. cardinalibus, super sacris ritibus deputatis, per suas in formam Brevis sub annulo piscatoris desuper expeditas litteras commisisset, ut inquirerent in genere prius, ac deinde in specie super famam sanctitatis, virtutibus et miraculis dicti B. Philippi formarent, iuris ordine servato, processum;

§ 6. Eoque diligentissime peracto et facta per bonae memoriae Dominicum eiusdem sanctae Romanae Ecclesiae cardinalem Pinellum nuncupatum relatione, ex processu videlicet in genere facto plene constare de fama sanctitatis et miraculorum dicti beati Philippi, ac deveniri merito posse ad inquisitionem in specie;

§ 7. Dictus Paulus praedecessor bonae memoriae Francisco Peniae rotae decano et Horatio Lancellotto, ipsoque Horatio promoti ad cardinalatus honorem, Alexandro Ludovisio, tunc in minoribus constituto, qui deinde ad Summi Apostolatus apicem assumptus Gregorius XV praedictus fuit nuncupatus, ac venerabili fratri nostro Dionysio de Marquemont, ecclesiae Lugdunensi postmodum praefecto, omnibus causarum palatii apostolici tunc auditoribus, ut coniunctim, vel saltem duorum procedentes, inquisitiones et probationes huiusmodi facerent, factasque referrent, demandasset;

§ 8. Dictique auditores commissarii, iniuncto sibi officio diligenter perfuncti, totius negotii seriem in scriptis eidem Paulo praedecessori retulissent;

§ 9. Et dictus Paulus praedecessor relationem, ut praefertur factam, una cum

iteratis instantiis ac precibus dictorum principum et presbyterorum dictae Congregationis Oratorii, ad praedictos cardinales, ut praefertur deputatos, remisisset, ac omnibus per bonae memoriae Robertum dictae sanctae Romanae Ecclesiae cardinalem Bellarminum nuncupatum, ad id specialiter electum, examinatis et relatis in octo congregationibus diversis temporibus habitis, de validitate processuum in specie factorum, tam in dicta Urbe, quam extra eam, et de fide, spe, charitate, virginitate, de prophetia, aliisque donis et virtutibus, de fama sanctitatis et miraculis quamplurimis tam in vitam post obitum dicti B. Philippi plene constare, servatis servandis, conclusum, et decretum extitisset;

§ 10. Idem Paulus praedecessor, ut in illius honorem tamquam de Confessore non Pontifice missa celebrari et officium recitari in ecclesia Beatissimae Virginis Mariae et S. Gregorii in Vallicella de Urbe licite posset, indulget, et successive indultum huiusmodi ad alias eiusdem instituti congregationes in aliis ecclesiis extra Urbem canonice erectas extendit.

§ 11. Dictoque Paulo praedecessore viam universae carnis ingresso, praedictus Gregorius praedecessor, qui illi in apostolatus ministerio successit, beati viri sanctitatem (quippe qui virtutum illius excellentiam in minoribus, ut praefertur, constitutus bene noverat) veneratus et christifidelium devotione, precibusque dictorum principum; instantius quam unquam repetitis, permotus, negotium canonizationis illius perficiendum constituit;

§ 12. Et ad hunc effectum praedictis cardinalibus dictae congregationis sacrorum rituum mandavit, ut praedictos processus omni, qua decebat, diligentia rursus inspicerent, et universam causam sibi referrent.

1 Edit. Main. legil *quam* (R. T.).

Decretum congregationis de-
veniri posse ad
canonizationem.

§ 13. Qui quidem cardinales dictum Robertum cardinalem denuo elegerunt, eoque ab humanis exempto, dilectum filium nostrum, tunc eiusdem Gregorii praedecessoris, Petrum Paulum eiusdem S. R. E. cardinalem Crescentium nuncupatum in eius locum subrogarunt, et negotio exactissime discusso, ac diligentissime examinato, servatis similiter servandis, unanimiter congregati censuerunt, plenissime constare tam de validitate processuum, quam de vitae sanctitate, virtutibus et miraculis tum in vitam tum post mortem dicti B. Philippi, ita ut si dicto Gregorio praedecessori videretur, posset dictus B. Philippus in Sanctorum numerum adscribi.

Hic omnia
in secreto con-
sistorio relati.

§ 14. Cumque nihil iam superesset ulterius, idem Gregorius praedecessor voluit in consistorio suo secreto, de his omnibus relationem fieri, et venerabilis frater noster, tunc suus, Franciscus Maria episcopus Ostiensis, tunc Portuensis, et cardinalis a Monte nuncupatus, suo et aliorum dictae sacrorum rituum congregationis cardinalium nomine, summam processus exposuit, et ex rebus ab ipso B. Philippo praeclare gestis selegit nonnullas, quas disertis plane verbis enarravit, ac se, ceterosque dictae congregationis sacrorum rituum cardinales censuisse asseruit, dictum B. Philippum, si ipsi Gregorio praedecessori visum foret, Sanctorum catalogo aggregari posse: in quorum sententiam reliqui omnes cardinales in dicto consistorio tunc assistentes, de quorum numero nos quoque tunc eramus, suo quisque suffragio ex ordine devenerunt.

Propositusque
in consistorio
publico principi-
um nuntiatus.

§ 15. Et successive idem Gregorius praedecessor, ex antiquo Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum, tunc suorum, instituto, publico consistorio, in quo, praeter dictos cardinales, etiam venerabiles fratres nostri patriarchae, archiepiscopi, episcopi, ac alii Romanae curiae

praelati, et dicti Gregorii praedecessoris familiares dilecti filii convenerunt, convocato dilectus filius magister Ioannes Baptista Spada iunior, in utraque signaturae referendarius, tunc aulae consistorialis advocatus, de vita, virtutibus et miraculis dicti B. Philippi diserte dixit, et nomine praedictorum principum illius canonizationem suppliciter petiit. Quibus auditis, dictus Gregorius praedecessor respondit, se precibus libenter assentire.

§ 16. Sed quoniam non audebat sancta Sedes librum aeternae vitae perscrutari, nisi Spiritu Sancto aperiente, respondit velle se diutius immorari, ac maturius procedere: et propterea omnes in Domino rogavit, ut secum una orationibus, ieiuniis ac elemosynis divinae voluntatis arbitrium explorarent.

§ 17. Denum vero consistorio, quod semipublicum vocant, indicto, in quo praedicti omnes, ac etiam Sedis Apostolicae notarii, et causarum dicti palatii auditores dilecti filii interfuerunt, omnes beatum virum canonizandum esse, publicis suffragiis indicarunt: quorum unanimi consensu audito, ipse Gregorius praedecessor aperiens os suum in benedictiones, gratias egit divinae clementiae, quod tantam contulisset gratiam Servo suo;

§ 18. Statuitque illum inter Sanctos referre una cum B. Isidoro agricola, et Ignatio Loyola, ac Francisco Xaverio, nec non Theresia: de cuius quidem beati viri Philippi origine, vita, virtutum donis et miraculis aliqua ex multis in processu deductis recensenda duxit.

§ 19. Est igitur natus B. Philippus Florentiae, millesimo quingentesimo decimo quinto salutis anno, sedente Leone X Pontifice Maximo, et in ecclesia S. Ioannis Baptistae baptismali fonte ablatus. Franciscum Nerium, et Lucretiam Soldiam ho-

1 Videretur legendum *altero* ut infra pag. 30 b.

Publicisq.
indictis
huius.

Ac habita se
multipliciter
istorio.

Eum etiam
canonizandum.

B. Philippus
flos, atque a
lorentia.

Qui congrega-
tionis rituum
ut inquireret in
genere commi-
sit.

Decretumque
rituum contin-
ent processum in
specie.

Notae audito-
rum commissari-
um relatio.

Qui rati et
filiis referunt.

Decretum con-
gregationis ri-
tuum constare

nestissimae vitae atque probatae integritatis parentes habuit; a quibus adhuc puerulus optimis moribus imbutus, ab ipsa ineunte aetate, ob praeclaram, quam praeferebat, naturae indolem, non modo aliorum animos in sui rapiebat amorem, ut *Pippus bonus* appellaretur, sed, divinâ in omnibus iuvante gratiâ, videretur de se magnum aliquid praemonere.

A vitae periculo incolumis evadit.

§ 20. Non¹ viii annos natus, unâ cum asello quem conscenderat, in cellam vinariam praiceps delapsus, atque iumentum onere oppressus, ingenti admiratione, qui mortuus credebatur, extractus est vivus et incolumis.

Mercaturam addiscit.

§ 21. Ubi vero ad annum pervenit aetatis decimum octavum, missus est a patre ad oppidum S. Germani, ut ibi, apud patrum opibus abundantem, mercaturam exerceat: qui adolescentis optimi laetificatus adventu, ipsum brevi propter eius probitatem in haereditatem vocare constituit.

Romam se confert, studioque scientiarum et pietatis animum addicit.

§ 22. At vero Philippus, caelestium desiderio in dies ardentior, a patris gratiâ et benevolentia sibi timere cepit, donec duobus annis transactis, mercaturae nobilioris avidus, contemptâ viginti millium aureorum haereditate ab illo oblata, Romam inde se contulit: ubi, opportunum et aptum ad solida virtutum officia nactus locum, pietatis operibus philosophiae ac theologiae studium adiunxit.

Nonnulla pietatis opera ipsius recensentur.

§ 23. Et interim, arctam vitae viam ingressus, humi plerumque cubare, tenui victu atque assiduo ieiunio delectari, et aliquando per triduum ab omni cibo abstinere, septem praecipuas Urbis ecclesias obire, et in coemeterio Callisti nuncupato in oratione pernoctare saepe consuevit.

Mirabilem patitur palpitationem cordis et fracturam costarum.

§ 24. Ac vix annum aetatis suae vigesimum nonum attigerat, cum inter alia divinitus accepta dona plane mirabilis cordis palpitatione fuit ac fractura costarum: quae publico medicorum testimonio

¹ Scilicet *nondum* (R. T.).

praeter naturae ordinem obligit, quasi mentis dilatato sinu, etiam caro dilataretur et exultaret in Deum vivum.

Quam plurimos Deo lucratur.

§ 25. Et ad animarum propterea subsidium se multo magis vocari sentiens de solitariae vitae severitate divino nutu remittere cepit, atque inter cuiusque conditionis homines eâ mente versari, ut publicis adhortationibus et privatis colloquiis Christo Domino quamplurimos lucraretur, nullo incommodo, nullo penitus devitato labore.

Coram sanctissimo sacramento noctes deducit ieiunantes.

§ 26. Eodemque fere tempore, quo sanctissimae Trinitatis confraternitas, ad peregrinorum et convalescentium commoditatem, ipsius consilio atque operâ fuit instituta, cum unoquoque mense quadraginta horarum supplicatio decreta esset, ipse totas pene noctes deducebat insomnes, et confratres ad orationem hortabatur et exemplo mirifice incitabat.

In ecclesia sancti Hieronymi aliorum eruditionem curat.

§ 27. Cum vero ad quadragesimum fere annum pervenisset, confessarii iussu sacerdos factus, et audiendis fidelium confessionibus praefectus, in aedibus S. Hieronymi de Charitate nuncupati habitavit.

Sacros ordines suscepit et suae aetatis anno.

§ 28. In cuius ecclesiâ ad sacramentorum frequentiam, et ad dandam scientiam salutis semper intentus, in proprio etiam cubiculo piâ de divinis colloquutione illos erudiebat, qui eius sese disciplinae tradiderant.

Indias adeundi desiderio flagrat.

§ 29. Et in hoc ipso suorum progressu attendit animum Indias adeundi ad vineam Domini excolendam, et fructus uberiores etiam profuso sanguine reportandos.

Sed monitus a Deo, consilium mutat.

§ 30. Ut autem eâ de re supernum consilium exploraret, virum Cisterciensis Ordinis pietate insignem consuluit, a quo, revelante Deo, admonitus est, eius Indias Romae futuras.

Nonnullos haereticos ad christianam fidem adducit.

§ 31. Quamobrem, maiori succensus ardore, non solum durissimâ peccatorum servitute pressos ad Christi Domini obsequium traducere studuit, verum etiam sedentes in tenebris et umbrâ mortis in-

fideles ad clarissimum fidei lumen adduxit, quo illustrati nonnulli hebraei Christum regem recipere, et haeretici ad catholicam veritatem redire non dubitarunt.

Auctor est cardinali Baronio, ut annales ecclesiasticos scribat.

§ 32. Certe de novatoribus revincendis¹, vel ad Romanam Ecclesiam reducendis, maxime visus est fuisse sollicitus, cum bonae memoriae Caesarem presbyterum cardinalem Baronium nuncupatum, adhuc in minoribus constitutum, ad opus *Annalium* per tot annos urgere non destitit, ut ipsemet postea cardinalis scripserit, non se *Annalium Ecclesiasticorum*, sed Philippum auctorem extitisse.

Congregationem Oratorii fundat.

§ 33. Iamque in ecclesiâ S. Hieronymi piis ac familiaribus colloquiis diu ad virtutes erudierat confluentes, cum ad maiorem fructum ex verbi Dei semine percipiendum, ex filiis, quos Christo genuerat, delectis nonnullis, recolendae memoriae Gregorii XIII etiam praedecessoris nostri auctoritate, apud dictam ecclesiam beatissimae Virginis Mariae et S. Gregorii Congregationem praedictam Oratorii fundavit;

Ipsamque operis munus instituit.

§ 34. Et congruentibus institutis, a praedicto Paulo praedecessore postea confirmatis², in presbyterorum secularium statu, absque voti ullius vel promissionis vinculo, ad quatuor familiares sermones singulis in hebdomadâ feriis, exceptâ die sabbati, divinis de rebus habendos, ad quotidianam sub vespere in oratorio publico orationem, ad sacramentorum frequentiam, et ad alias complures christianae pietatis exercitationes retinendas munivit ac stabilivit.

Eius in Deum charitas.

§ 35. Ut autem speciatim tanti viri virtutes agnoscantur, et per viam salutis incedentibus subsidio esse valeant, non est omittendum, quod is fuit in primis charitate in Deum admirabili, ut internus ille ignis nonnunquam, dum attenderet

¹ Edit. Main. habet *revincendis* (R. T.).

² Huiusmodi confirmatio legitur in tom. XII, pag. 36 et seq. nostrae editionis (R. T.).

ad divina, redundaret in corpus, et facies atque oculi scintillis micarent, atque etiam ex improvise illa Apostoli verba saepius usurparet, *Cupio*, sed mox animadvertens, suae in Deum devotionis occultandae gratiâ, reliquum sententiae retinebat, nimirum, *dissolvi et esse cum Christo*.

Devotio erga SS. Eucharistiae sacramentum.

§ 36. Perpetuo atque ardenti studio venerandum Eucharistiae colebat sacramentum: vel enim laicus, vel sacerdos celebrans, vel aegrotans in lectulo, illius quotidianâ susceptione reficiebatur. Verum inter celebrandum fervidus ligneum altaris gradum quodam exultationis tremore continebat.

Et Passionem dominicam.

§ 37. In ipsâ dominicae Passionis memoriâ, atque iniquorum hominum ingratitudine gemitus fundebat uberrimos, et miraculo tribuebatur, quod prae assiduâ lachrymandi consuetudine vim oculorum non amisisset.

Studium orationis.

§ 38. Inter cetera, quibus ad huiusmodi charitatis gradum pervenit Philippus, summum fuit orationis studium, cui inexplicabili desiderio semper addictus, omnia Congregationis exercitia in eam quodammodo tendere curavit, ut inde merito Oratorii Congregatio fuerit appellata.

Charitas in proximos.

§ 39. Haec ipsa beati viri charitas miris modis redundabat in singulos cuiusque conditionis homines. Nam omnium utilitati ac necessitati expositus, nullum sibi tempus certum esse voluit, in quo suae parceret valetudini, et, quod habitabat cubiculum, non pateret aliorum commoditati, summâ lenitate excipiens ad se venientes, factus omnibus omnia, ut omnes Christo lucrificaret.

Adolescentium cura.

§ 40. Singulari praesertim industria per christianae laetitiae semitas deduxit adolescentes, qua, vel septem Urbis ecclesias, vel xenodochia, vel alia pia exercitia frequentantes labore ac molestiâ ex parte levarentur.

Atque aegrotorum.

§ 41. Summā item assiduitate visebat aegrotantes, praesertim e suis, nec eos deserebat, dum nosset mortis periculum instare.

Daemones sua voce fugat.

§ 42. Tentationes diaboli repellebat mirabiliter, atque a plurimis laborantibus in extremis, cum ipse accederet, proferretque verba, *Quis est hic?* daemones ad vocem perterriti, sese in fugam visi sunt conicere.

Largus ip pauperum.

§ 43. Curabat autem hominum salutem non solum interno, sed etiam externo subvenire subsidio; et numerosis plerumque familiis necessaria suppeditare, dotem indigentibus virginibus elargiri, egenis religiosorum domibus operam ferre, vinctis in carcere elemosynas abundanter impertiri, ut merito pater animarum diceretur et corporum. Quem charitatis affectum etiam miraculis Dominus comprobavit.

Angelo sub pauperis specie praebebat elemosynam.

§ 44. Intempestā enim nocte panem deferens ad familiam in egestate multā constitutam, in profundam foveam incidens, ab angelo incolumis ereptus est, qui etiam aliās angelo sub specie pauperis elemosynam sibi petenti omnem pecuniam, quam apud se habebat, prompto atque hilari obtulit animo.

Virginitatis donum.

§ 45. Charitati virginitatis donum adiunctum habuit, quo multi, qui cum ipso versabantur, vel vultu atque oculorum intuitu, vel suavi fragrantia, qua illius corpus redolere consueverat, recreabantur.

Impudicos ex foetore cognoscit, contactuque curat.

§ 46. Solitus ipse pudicitiam ex odore, impudicitiam ex foetore dignoscere, soloque manuum contactu impuris tentationibus esse remedio.

Tentationes oratione repellit.

§ 47. Huic integerrimae puritati saepe humani generis hostis per impudicas mulieres tetendit insidias: ipse vero ad orationem semper confugiens victor gloriosus evasit.

Cibi potusque abstinentissimus.

§ 48. Eam ob causam perpetuae deditus abstinentiae, loco prandii tenui ute-

batur ientaculo, cui coena succedebat non absimpilis. Abstinit semper a cuiusvis generis lacteiniis: raro pisces, carnes vero rarissime degustavit; potu fuit admodum tenui, aquā magis usus quam vino. Ea demum erat potus, cibique parcitas, ut eā sustentari, medicorum attestazione, naturae viribus non valeret, crederetur tamen (praesertim a suis) Eucharistiae virtute vitam ad senectutem traduxisse.

§ 49. Cum huiusmodi abstinentiā coniunxit etiam rerum omnium mundanarum contemptum: non modo enim haereditatem ac patrimonium respuit et quam multas sibi testamento relictas facultates summā animi constantiā repudiavit, sed etiam, dum in aedibus S. Hieronymi habitaret, nudis contentus cellulis, consueta stipendia recusavit.

§ 50. Ab honoribus atque ecclesiasticis dignitatibus alienus, adduci nunquam potuit, ut pensiones atque beneficia reciperet. Canonicatus in Urbe primos, episcopatum et cardinalitiam dignitatem a pia etiam memoriae Gregorio XIV et praedicto Clemente praedecessoribus nostris sibi oblatam omnino recusavit.

§ 51. Humillimus fuit, atque beati Francisci exemplo se maximum ex peccatoribus constanter affirmabat; ideoque contestari quotidie solitus Deum his fere verbis: *A me tibi caveas, Domine, te enim hodie traditurus sum, et omnia perpetraturus mundi peccata, nisi tuā me gratiā benigne protexeris.*

§ 52. Cumque aegrotaret aliquando, atque ipsum obsecrarent adstantes, ut, suorum saltem beneficio, illam S. Martini dirigeret ad Deum orationem, *Domine, si adhuc populo tuo sum necessarius, non recuso laborem*, summā animi demissione respondit: *Non sum ego S. Martinus, nec me talem unquam existimavi; quod si me vobis necessarium reputarem, perditum crederem.*

Iturum contemptor humana-rum.

Dignitates ecclesiasticas recusavit.

Eius humilitas.

Praesentiam aegrotans.

Nec patitur se Congregationis fundatorem appellari.

§ 53. Atque hinc est, quod se rectoris et praepositi, necnon Congregationis a se erectae fundatoris titulo aegre admodum tulerit appellari. Quinimmo biennio ante obitum Congregationis administrandae munus deposuit.

Summa patientia.

§ 54. Tanta eius humilitati, patientia non defuit; tranquillo semper animo excitatus, tam adversum se quam Oratorii sui exercitia, persecutiones tolerans, in quibus etiam pro persecutoribus verus Christi imitator assidue deprecabatur; isque fuit precationum fructus, ut ex eis plurimos solā patientiā ad Deum converterit, qui vero ab inceptis non destitit, divinam ultionem sint experti.

In perferendis praecipue infirmitatibus.

§ 55. Magnae insuper patientiae extitit in perferendis diuturnis corporis infirmitatibus, quibus singulis fere annis vexabatur, ita ut ad extremum vitae perductus, oleo sancto quater inunctus fuerit. Quo autem tempore aegrotabat, nullā unquam de doloribus habitā querimoniā, sed hilaris facies incredibilē animi laetitiam indicabat; ab ipsā vero infirmitate, quantumvis gravi, convalescere saepe solebat repente prorsus ac mirabiliter.

Sensuum mortificatione clarus.

§ 56. In christianā mortificatione adeo praecellebat, ut merito habitus fuerit eiusdem virtutis singularis magister, et in primis mentis discursum, quem ipse rationalem¹ nominare consueverat, assidue comprimere, et captivare intellectum in obsequium Christi studuerit: ideoque ea ipse plerumque faciebat, et faciendā proponebat aliis, quae intuentibus animi potius levitatem atque stultitiam saperent.

Extases, raptusque frequenter patiebatur.

§ 57. Iam vero nonnulla etiam dona recensenda sunt, quibus beati viri virtutes immensa Dei bonitas illustravit. Frequenter enim extasim raptusque divinos patiens, e terrā sursum totus undique splendore circumfusus elevabatur.

¹ Haec aliquod nomen substantivum deesse videtur (R. T.).

Bull. Rom. — Vol. XIII.

3

§ 58. Celestibus item visionibus dignabatur assidue. Dominicae etenim Nativitatis nocte Christum in altari pueri specie intuitus est, et aliquando in sacratissimā hostiā paradisi gloriam conspexit. Vidit etiam beatissimā Virginem veteris ecclesiae S. Mariae in Vallicella tectum manibus sustentem, donec imminens casus ademptum est periculum. Eandem iterum vidit, cum anno ante obitum aegrotaret, quem ipsa sibi obviam sublatum¹ in aëra mirifice recreatum repente sanavit.

§ 59. Quamplurimum insuper confitentium atque amicorum animos evolantes in caelum intueri, atque angelos concincentes interim audire solitus erat, quin etiam interiorum eorum pulchritudinem qui essent in statu gratiae divinitus agnoscebat.

§ 60. Sanctorum Caroli Borromaei et Ignatii Loyolae facies miris splendoribus vidit coruscantes.

§ 61. Ea erat prudentiā praeditus, et discretione spirituum ita excellebat, ut propterea cuiusque conditionis homines ad ipsum, tanquam ad oraculum, consulendi gratiā confluere, et ipsimet summi Pontifices praedecessores nostri eius consilium magni semper facerent.

§ 62. Veras a falsis visiones discernebat, et licet saepissime antiquus nostri generis hostis, horribili se formā videntem offerens, deterrere ipsum conaretur, semper tamen fortis et invictus de eodem gloriose triumphans, pacem, veramque tranquillitatem, qua fruebatur interius, retinuit.

§ 63. In prophetiae dono et absentium rerum, ac si praesentes essent, praevisione, occultisque cordis humani divinitus dignoscendis talis erat, ut de ipso vere affirmari possit: *Non est inventus similis illi.*

§ 64. Illud etiam Philippo collatum a Diversis in locis apparet.

Christum et B. Virginem saepe intuetur.

Angelos et amicorum animas ad caelum euntes conspexit.

Prudentia in directione animarum.

Veras visiones a falsis discernit.

Prophetia ac rerum praevisionis clarus.

Deo fuit, ut, dum uno esset in loco, in alio longe distante, uno eodemque prorsus tempore, nonnullis apparuerit.

§ 65. Quapropter, cum in aedibus sancti Hieronymi commoraretur, cuidam eius, apud dictam ecclesiam Beatissimae Virginis Mariae et S. Gregorii degenti, se praesentem ostendens, subsidio quo indigebat, adfuit.

§ 66. Et Romae alias existens quemdam ex numero sibi confitentium, in mari pene submersum, mediis e fluctibus capillis apprehensum liberavit.

§ 67. Iterumque, cum in Urbe maneret, tunc in humanis agentem Catharinam Ricciam sub regulâ S. Augustini monialem Prati in Heturia commorantem longo temporis spatio est alloquutus.

§ 68. Inter haec miram ad patranda miracula a praepotenti Domino consequutus gratiam, quamplurimos liberavit a quacumque detinerentur infirmitate.

§ 69. Nonnullos enim solo sanctissimae crucis adhibito signo; alios salutari manuum contactu; inter quos Clemens VIII praedecessor noster, gravissimis chiragrae doloribus oppressus, sanus illico factus est; nobilis quidam romanus a pestifera corporis contagione curatus; alios praeterea pristinae sanitati restituit solâ orationis virtute;

§ 70. Alios morbis, quibus tenebantur, tantum imperando, quod praecipue contigit Mariae Felici a Castro in monasterio Turris Speculorum moniali, quae continuâ febris correpta, Philippo iubente, statim convaleuit;

§ 71. Alios remediis omnino contrariis curavit, quod dictus Caesar cardinalis est expertus, cui stomachi et capitis debilitate ita laboranti, ut retinere vix cibum, atque orare nullâ ratione posset, imperavit, ut coram se panem integrum cum malo citreo comederet; qui, statim atque servi Dei mandatum exequutus est, sto-

machi atque capitis molestiis sensit se omnino liberatum.

§ 72. Alii vero, rebus, quibus utebatur Philippus, morbo admotis, sanitatem pristinam recepere; inter quos Eugenia Mansueta de Colle Scipionis, naribus ulcere quodam decem et octo mensium spatio horrendum in modum infectis, linteoli parte, servi Dei adhuc viventis sanguine respersâ, ulceri summâ fide appositâ, confestim curata est.

§ 73. Quin etiam constat, mortuos fuisse eius voce vitae restitutos: quod Paulo Fabritii de Maximis filio contigit, qui mortuus, nomen illius inclamante Philippo, illico ad vitam rediit, et confessione peccatâ, ab eodem interrogatus, an libens iterum e vitâ decederet, annuens in pace quievit.

§ 74. His virtutibus ac donis, quibus a Deo tam liberaliter auctus est Philippus, tantae extitit mortalibus admirationi, ut qui servum Dei nossent, eius sanctitatem ubique praedicarent, et praedicti praedecessores nostri summo honore ac veneratione prosequerentur. Clemens, praedecessor praedictus, eius manus etiam osculans, et Gabriel Paleottus in libro, quem scripsit *De bono senectutis*, Philippum, adhuc viventem, tamquam verum eximiae sanctitatis, atque virtutum omnium exemplar proposuerit, et Augustinus dictae sanctae Romanae Ecclesiae cardinalis Veronensis nuncupatus libellum, quem composuit, beato viro itidem vivente, *Philippum*, seu de laetitiâ christianâ, inscripserit. Summae etiam venerationis habitus est a sanctis viris et quamplurimis Dei famulis, ut a sancto Carolo, qui, quotiescumque eum adibat, ponere genua et manus eius osculo petere consuevit.

§ 75. Verum, ingravescente iam aetate, cum incitato semper cursu susceptam salutaris vitae rationem feliciter persequutus esset, die mortis suae atque horâ

Eugenia Mansueta;

Paulus de Maximis vitae restitutus.

Philippus a summis sanctisque viris maxima in veneratione habitus.

Eius mors

multifariam praedictis, plenus dierum, octavo kalendas iunii, anno millesimo quingentesimo nonagesimo quinto, qua die Dominici Corporis celebritas contigit, cum mane vehementi devotionis spiritu, quasi prae laetitiâ concinens, sacrosanctum missae sacrificium celebrasset, et nonnullis adstantium, quorum confessiones audierat, eucharistiae sacramentum ministrasset, consuetis exercitationibus de more expletis, post mediam noctem, eâ qua praedixerat horâ, omnipotenti Deo, cui fideliter servierat, spiritum placidissime reddidit, et post obitum quam plurimis, tam Romae quam alibi, gloriae claritate illustris apparuit.

§ 76. Et summo mane, servi Dei corpore in ecclesiâ super feretrum exposito, mortis felicissimae famâ iam divulgata, innumerabilis cuiusque conditionis hominum illuc multitudo convenit; inter quos multi ex viris principibus, praesulibus, atque cardinalibus confluxere; et toto bidui spatio, quo corpus, antequam conderetur, in ecclesiâ pie reservatum est, ingenti populi frequentia, absque intermissione, manus, pedesque exosculari, coronas atque rosaria venerando corpori admoveere non destitit; et ii, quibus praemultitudine ad corpus non dabatur accessus, feretrum in quo iacebat osculabantur.

§ 77. Eo interim tempore multa sunt, eius suffragantibus meritis, edita miracula.

§ 78. Inter ceteros enim adolescens, unâ cum sorore, strumis diu laborantes, servi Dei manu loco admotâ ubi morbus residebat, extemplo curati sunt.

§ 79. Quemadmodum et mulier quaedam a diutinâ difficultate respirandi, et alii quamplures a variis infirmitatum generibus convalescere.

§ 80. Post haec, ubi selectiori in loco videretur legendum *ingens* vel *ingentis* (R. T.).

corpus reconditum est, ad ipsum venerandum populi concursus fieri, votivae deferri tabellae, donaria permulta appendi, ac suavissimus quidam odor a multis inde percipi cepit.

§ 81. Septem autem post annos integrum repertum, summâ omnium laetitiâ translatum est in sacellum erectum atque ornatum a quondam Nerio de Nigris, nobili Florentino et domicello romano, cui Deus sancti huius intercessione filium concessit Philippum propterea a parentibus nominatum, quem post menses decem et octo gravi morbo correptum, mortique iam proximum, beatus vir sibi commendatum pristinae statim sanitati restituit.

§ 82. Sed ne videamur singula recensere miracula, quibus servus suum mirificavit Altissimus, nosse satis erit, alios praecordiis eiusdem sanatos, ut Theodosiam monialem monasterii S. Luciae in Silice de Urbe, quae, splenis morbo decem et quinque annos afflicta, extemplo curata fuit;

§ 83. Alios vero capillis, ut puerulum natum mortuum, qui, ut baptismo ablui posset, est revocatus ad vitam;

§ 84. Alios quibusdam servi Dei coronis, ut Felicem Sebastianam, quae a diuturnis crurium ulceribus statim convaleuit;

§ 85. Alios linteolis, ut Septimiam Neriam, quae interiori oculi parte ignito ferro incaute a sorore percussa, illaesa omnino remansit;

§ 86. Et Iosephum Sermeium, qui, cum ob gravem infirmitatem eo devenisset, ut omnium iudicio mox efflaturus animam crederetur, sanus repente factus, a lectulo, in quo iacebat, incredibili omnium admiratione surrexit;

§ 87. Alios, aliis ejusdem reliquiis, gravissimis tentationibus ereptos, ut Stephanum Calcinardum, qui ab impurissimâ quadam feminâ sollicitatus, sancti viri

votivae tabellae.

Post septem annos corpus repertum est integrum.

Theodosia monialis splenis morbo liberata.

Puerulus vitae redditus.

Felix Sebastianam.

Septimia Neriam.

Iosephus Sermeius sanatus.

Stephanus Calcinardus.

Miraculis clarus.

Quam plurimi salutem reddidit.

Maria Felix a Castro;

Cardinalis Baronius;

Ad eius corpus populi frequentia.

Miracula tunc edita.

Strumis laborantes curati.

Multi infirmi sanati.

Appensae ad eius sepulchrum

reliquiis, quas devotionis ergo¹ secum deferbat, sibi pectus occultâ quadam vi percussit, et vocem eius audiens increpantis se ut a peccato caveret atque inde festinus abiret, dicto obtemperans, continuo aufugit;

Vincentius Valesius a tentationibus liberatus.

§ 88. Nonnullos solâ eius vitae lectione, ut Vincentium Valesium, qui vehementi vexatus tentatione, supradictum exemplum perlegens, ex animo Philippum compellans, his verbis affatus² est, *cur modo non id ipsum mihi abs te, Pater?*, et eodem temporis instanti discessit omnis illa permolesta mentis agitatio:

Alia patrae miracula.

§ 89. Quamplures miris apparitionibus, ut Drusillam Fantinam, quae praecipiti casu prostratâ, ac horribili capitis, oculorum et totius corporis collisione semiviva iacens, tribus servi Dei apparitionibus mirabiliter liberatur; non absimile accidit Leonardo Rovello, cui sanitatem a medicis desperatam petenti Philippus in sui festi pervigilio noctu apparens, pronuntiansque verba illa, *fili vade in pace*, confestim praeiit; et adveniente die Leonardus accepti beneficii memor ad audiendam in eius sacello missam, pro gratiarum actione, ecclesiam adivit;

§ 90. Multos sepulchrum eius visitantes, veluti Claudiam Grignanam, quae, post longam sexennii infirmitatem, non valens in ipsâ summâ dolorum acerbitate loco se penitus movere, ad Philippi sepulchrum aliorum auxilio perducta, vovens de servando singulis annis in vigiliâ festivitatis eius panis et aquae ieiunio, statim doloribus, quibus tenebatur, liberata est, et omnino sana, per ecclesiam nullius adminiculo incessit;

§ 91. Denique fere innumerabiles editis votis, ut fratrem Ioannem Baptistam Massiam de Valentia, Ordinis sanctissimae

¹ Erronee edit. Main. legit devotionis erga (R. T.).

² Ibid. legitur afflatus (R. T.).

Trinitatis Redemptionis Captivorum, qui Neapoli cum esset, annumque ageret supra septuagesimum, vovens se Dei servo eâdem prorsus horâ, qua Romae in eiusdem sacello sacrum votivum peragebatur, tribus desperatis infirmitatibus, quibus toto biennii spatio laboraverat et ita consumptus fuerat ut de facie vix amplius agnosceretur, repente curatus est.

§ 92. Praescripto itaque canonizationis die in festo sancti Gregorii Magni nuncupati, quarto videlicet idus martii, pontificatus ipsius Gregorii praedecessoris anno secundo, iterum dictus Gregorius praedecessor est hortatus ad iteratas preces, ieiunia et eleemosynas, ut in tanto opere exequendo lumen Eius, qui lucem habitat inaccessibilem, implorarent ad ea peragenda, quibus divinae gratiae honor et catholicae Ecclesiae fides augeretur.

§ 93. Omnibus vero iuxta sanctorum patrum traditiones sacrarumque canonum instituta et Romanae Ecclesiae consuetudinem rite et recte peractis, dictâ die, quarto idus martii, idem Gregorius praedecessor, ad Principis apostolorum basilicam, cum cardinalibus, patriarchis, archiepiscopis, episcopis, praelatis et ipsius Gregorii praedecessoris familiaribus, nec non dilectis filiis clero seculari et regulari, ac maximâ populi frequentia convenit, et post iteratas primo, secundo ac tertio pro canonizationis decreto petitiones per dilectum filium nostrum, tunc suum, Ludovicum tituli S. Mariae Transpontinae presbyterum cardinalem Ludovisium nuncupatum, nomine praedictorum, qui pro eâ insteterant, post sacros hymnos, litanias, aliasque preces, et post imploratam Spiritus Sancti gratiam, ad honorem sanctissimae et individuae Trinitatis et fidei catholicae exaltationem, et christianae religionis augmentum, auctoritate eiusdem Dei omnipotentis Patris et Filii et Spiritus Sancti, et beatorum Petri et Pauli apo-

Gregorius Papa novas indicit orationes.

Ac demum B. Philippum Sanctorum albo adscribit.

stolorum decrevit et definivit, dictum Philippum Nerium Florentinum, dictae Congregationis Oratorii fundatorem, unâ cum beatis Isidoro et Ignatio ac Francisco nec non Theresiâ praedictis, Sanctum et Sanctorum catalogo adscribendum esse, prout adscripsit et aggregavit,

Ac declarat altaria eius in honorem erigi.

Festumque posse celebrari.

Eiusque vestigiis idus septimum indulgentia concessit.

Missam ipso solemniori pompa celebravit.

Mortuo Gregorio ante expeditionem bullarum, gestae rei testimonium ab Urbano perhibetur.

§ 94. Statuens, ut ab universis christifidelibus in eius honorem ecclesiae et altaria, in quibus sacrificia Deo offerantur, aedificentur;

§ 95. Et quolibet anno, dictâ die illius obitus, septimo videlicet kalendas iunii, festum ipsius et officium tanquam de Confessore non Pontifice, ad formam in rubricis romani breviarii praescriptam, solemniter celebrari possit.

§ 96. Insuper eâdem auctoritate omnibus utriusque sexus christifidelibus vere poenitentibus et confessis, qui annis singulis in ipsius festo ad sepulchrum, in quo corpus eius requiescit, visitandum accesserint, unum annum et quadraginta dies; iis vero, qui in eiusdem festi octavâ id fecerint, etiam quadraginta dies de iniunctis eis aut aliâs quomodolibet debitis poenitentis misericorditer in Domino relaxavit.

§ 97. Et decantato solemniter hymno *Te Deum laudamus*, et divinâ ope imploratâ sancti Philippi et aliorum Sanctorum praedictorum meritis, per peculiarem ad id orationem, quam dictus Gregorius praedecessor pie et solemniter recitavit, sacrosanctum missae sacrificium, solemniori pompa et ritu, cum eorundem Sanctorum commemoratione, ad altare Principis apostolorum celebravit; et omnibus christifidelibus, tunc praesentibus, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam et remissionem ad Dei laudem, et gloriam Sanctorum eius impertitus fuit.

§ 98. Ne autem de decreto, definitione, adscriptione, aggregatione, statuto, relaxatione aliisque praemissis, pro eo quod super illis ipsius Gregorii praedecessoris

litterae, eius superveniente obitu, confectae non fuerunt, valeat quomodolibet haesitari, volumus et apostolica auctoritate decernimus quod decretum, definitio, adscriptio, aggregatio, statutum, relaxatio, impartitio, aliaque praemissa, a dictâ die, quarto idus martii, suum debitum sortiantur effectum, ac si super illis ipsius Gregorii praedecessoris litterae, sub datum eiusdem diei, confectae fuissent, prout superius enarratur; quodque praesentes litterae ad probandum plane decretum, definitionem, adscriptionem, aggregationem, statutum, relaxationem, aliaque praemissa, ubique sufficiant, nec ad id probationis alterius adminiculum requiratur.

§ 99. Ceterum, quia difficile foret praesentes nostras litteras ad singula loca, ubi opus esset, deferri, volumus, ut earum exemplis, etiam impressis, manu publici notarii subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eadem ubique fides habeatur, quae ipsis praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

§ 100. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrarum voluntatum et decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum.

Datum Romae apud S. Petrum, anno incarnationis Dominicae MDCXXIII, VIII idus augusti, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 6 augusti 1623, pontif. an. I.

✠ EGO URBANUS

CATHOLICAE ECCLESIAE EPISCOPUS.

† Ego Franciscus Maria episcopus Portuensis cardinalis a Monte.

† Ego Odoardus episcopus Tusculanus cardinalis Farnesius.

Transumptio fidei.

Clansulae.

Papa.

Cardinalium quoque subscriptores.

- † Ego Octavius episcopus Praenestinus cardinalis Bandinus.
- † Ego Ioannes Baptista episcopus Albaniensis cardinalis Detus.
- † Ego Federicus tituli S. Mariae Angelorum presbyter cardinalis Borromaeus.
- † Ego Andreas tituli S. Laurentii in Lucina presbyter cardinalis Perettus.
- † Ego B. tituli S. Mariae in Transtiberim presbyter cardinalis Bevilacqua.
- †
- †
- † Ego Dominicus Ss. Apostolorum presbyter cardinalis Gymnasius.
- †
- † Ego Carolus tituli S. Caesarei presbyter cardinalis Madrutius.
- † Ego S. cardinalis Burghesius tituli S. Chrysogoni, maior poenitentiarius.
- † Ego Ioannes Garzia tituli Ss. Quatuor Coronatorum presbyter cardinalis Milinus.
- † Ego M. tituli Ss. Quirici et Iulittae presbyter cardinalis Lantes.
- †
- †
- † Ego Ioannes Baptista tituli S. Caeciliae presbyter cardinalis Lenius.
- † Ego A. tituli S. Petri ad Vincula presbyter cardinalis Capponius.
- †
- † Ego D. tituli S. Martini in Montibus cardinalis Rivarola.
- † Ego Petrus Paulus tituli S. Nerei et Achillei presbyter cardinalis Crescentius, eiusdem S. Philippi discipulus.
- †
- † Ego Fr. Aug. tituli S. Mariae de Ara-coeli presbyter cardinalis S. R. E.
- † Ego G. tituli S. Crucis in Hierusalem cardinalis Borgia.
- † Ego F. Felix tituli S. Anastasiae presbyter cardinalis Asculanus.
- † Ego Robertus tituli S. Alexii presbyter cardinalis Ubaldinus.
- † Ego Tiberius tituli S. Prisciae presbyter cardinalis Mutus.
- † Ego Gabriel tituli S. Bartholomaei in Insula presbyter cardinalis de Treio.
- †
- † Ego Iulius tituli S. Sabinae presbyter cardinalis Sabellus.
- †
- † Ego Melchior tituli S. Mariae de Pace presbyter cardinalis Kleselius.
- † Ego P. tituli S. Thomae in Parione cardinalis Camporeus.
- †
- † Ego S. presbyter cardinalis S. Susannae, S. R. E. bibliothecarius.
- †
- † Ego Franciscus Cenninus cardinalis S. Marcelli.
- †
- † Ego Guido tituli S. Mariae de Populo presbyter cardinalis Bentivolus.
- †
- †
- † Ego Iulius S. M. supra Minervam presbyter cardinalis Romanus.
- † Ego Desiderius tituli S. Clementis presbyter cardinalis de Cremona.
- †
- † Ego Ludovicus tituli S. Laurentii in Damaso presbyter cardinalis Ludovici S. R. E. vicecancellarius et summator sanctissimus.
- †
- †
- † Ego Cosmus tituli S. Pancratii presbyter cardinalis Torres.
- †
- †
- † Ego C. S. Nicolai in Carcere diaconus cardinalis Pius.

- † Ego M. S. Eustachii diaconus cardinalis de Sabaudia.
- † Ego Carolus S. Mariae in Domnica diaconus cardinalis Medices.
- † Ego Alexander S. Mariae in Cosmedin diaconus cardinalis Ursinus.
- †
- † Ego Fr. S. Angeli in Foro Piscium diaconus cardinalis Boncompagnus.
- † Ego Hippolytus S. Mariae Novae diaconus cardinalis Aldobrandinus S. R. E. camerarius.
- †

III.

Canonizatio beati Ignatii Loiolae Societatis Iesu fundatoris.

Urbanus Episcopus,
servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Rationi congruit et convenit aequitati, ut ea, quae de Romani Pontificis providentiā processerunt, licet, eius superveniente obitu, litterae apostolicae desuper confectae non fuerint, suum debitum consequantur effectum.

§ 1. Dudum siquidem felicitis recordationis Gregorius Papa XV praedecessor noster, pie attendens, quod ineffabilis Dei bonitas et misericordia, quae miro consilio suis quaeque temporibus apte disponit, et praeteritis seculis, sive ad disseminandum evangelium inter gentes, sive contra subnascentes haeresiarchas, destinavit plures sanctitate ac doctrinā illustres viros, novissimis temporibus, cum pii Lusitanorum reges in longinquas Indiarum terras ac remotissimas insulas late patentem vineae Domini propagandae aditum aperuissent, nec non¹ minorem catholici Castellae reges novum in orbem ad occidentem repertum patefacere, veterem

¹ Legendum et non, vel necnon non (R. T.).

autem religionem, omnemque illis¹ sanctitatem ac perfectioris vitae professionem Luterus, monstrum teterrimum, aliaeque detestabiles pestes blasphemis eorum linguis in septemtrionis partibus corrumpere et depravare, ac Sedis Apostolicae auctoritati detrahere conarentur, excitavit spiritum Ignatii Loiolae, qui, ex medio honorum cursu et a seculari et terrena militiā admirabili quadam ratione vocatus, ita se divino imperio regendum et formandum tradidit, ut demum novā Societatis Iesu, quae, inter alia pietatis et charitatis opera, gentilibus convertendis, haereticis ad fidei veritatem revocandis, et Romani Pontificis potestati tuendae ex instituto se totam impendit, religione fundatā, vitam admirabili sanctitate traductam sanctissimo pariter concluderet exitu, ac plurimis sit miraculis illustratus, eiusdem Ignatii catalogo Sanctorum adscriptioni, de qua dudum agebatur, decrevit intendere.

§ 2. Quippe, increbescente in dies in diversis mundi partibus ipsius Ignatii sanctitatis famā et miraculorum gloriā, cum clarae memoriae Philippus II et Philippus III Hispaniarum reges catholici, et Maria similis memoriae Maximiliani II Romanorum regis illustris in imperatorem electi et Margarita dicti Philippi III regis coniuges, necnon plures ecclesiarum praesules et populi, unā cum dilectis filiis praeposito et aliis dictae Societatis religiosi, apud piaae memoriae Clementem Papam VIII, etiam praedecessorem nostrum, oblatis illi processibus per diversos locorum Ordinarios, etiam auctoritate tunc existentis Sedis Apostolicae in regnis Hispaniarum nuntii, super praedictis sanctitate et miraculis fabricatis, pro litterarum remissorialium et compulsorialium ad faciendos pro canonizatione progressus concessione institissent;

¹ Aut potius legendum illius (R. T.).

Exordium.

Causae, quibus motus Gregorius XV de beato Ignatio Sanctorum catalogo adscribendo cogitavit.

Id potius legendum nonnullis Clementis Papae VIII.

Res congrega-
tioni sacrorum
rituum commi-
ssa fuit.

Ac deinde ro-
tae auditoribus
per Paulum Pa-
pa V.

Eisque refe-
rentibus, idem
Pontifex deve-
nit ad beatifi-
cationem Ignati.

§ 3. Ipseque Clemens praedecessor ob-
latos processus et petitionem ad dilectos
filios nostros, tunc suos, sanctae Romanae
Ecclesiae cardinales super sacris ritibus
deputatos discutiendos commisisset; dicti-
que cardinales petitioni praedictae satis-
faciendum esse censuissent, si ita eidem
Clementi praedecessori placuisset; et dic-
tus Clemens praedecessor morte praeven-
tus nihil desuper constituere potuisset.

§ 4. Similis recordationis Paulus Papa V
similiter praedecessor noster, repetitis per
dictos principes ac praepositum et reli-
giosos ac novis per clarae etiam memo-
riae Henricum IV Francorum et Navarrae
regem christianissimum porrectis instan-
tiis permotus, praedicto Gregorio prae-
decessori, tunc in minoribus constituto,
et officio auditoris causarum palatii apo-
stolici fungenti, ac dilectis filiis Alphonso
Manzanedo et Ioanni Baptistae Pamphilio,
etiam causarum earundem auditoribus,
dedit in mandatis, ut causam huiusmodi,
in statu et terminis quibus reperiebatur,
reassumentes, coniunctimque procedentes,
acta omnia et probationes perpenderent;
et, si opus esset, alios testes super vita
et miraculis eiusdem Ignatii per se et
alios ab eis subdelegandos de novo in
genere reciperent, et super his suum ip-
sorum interponerent iudicium, ut, si ex
iis constaret inquisitiones, probationes ac
processus huiusmodi esse legitime factos,
causamque sufficienter esse instructam,
ea posset ipse Paulus praedecessor exe-
qui quae sanctorum patrum dogmata et
sacrorum canonum postulant instituta.

§ 5. Unde dicti auditores, visis et di-
ligenter discussis processibus coram eis
exhibitis, censuerunt cum illis debere
coniungi processus auctoritate apostolica
conficiendos, et ad hunc effectum per se
ipsos in Romanam Curiam, et per nonnullos
archiepiscopos et episcopos extra eam in
diversis mundi partibus ab eis subdele-

gatos, iuridicos processus super praemis-
sis confici curarunt: quibus, iussu eius-
dem Pauli praedecessoris, ad eosdem car-
dinales super sacris ritibus, ut praefertur,
deputatos transmissis, et per eos visis et
perpensis, idem Paulus praedecessor, ex
sententia eorumdem cardinalium, quod dic-
tus Ignatius Beatus nuncupari, et de eo
missa et officium de communi Confesso-
ris non Pontificis celebrari posset, beni-
gne concessit et indulsit.

§ 6. Et deinde, cum preces eorum, qui
pro canonizatione eiusdem beati Ignatii
institerant, fierent in dies auctiores, vo-
lens idem Paulus praedecessor in huius-
modi causam secundum consuetudinem san-
ctae Sedis Apostolicae procedere, eisdem
auditoribus per speciale rescriptum man-
davit, ut processus factos etiam de novo
perpenderent, et alios testes super veri-
tate praemissorum in specie diligentissime
examinarent, et ipsi Paulo praedecessori
referrent.

§ 7. Quod quidem mandatum audito-
res praedicti exequi, prout par erat, vo-
lentes, causam similiter de novo excutere
ceperunt, et alios quamplures testes super
eisdem praemissis per se ipsos receperunt
in dicta curia, et per alios ab eis subde-
legatos extra eam examinari curarunt,
ac nonnulla iura ad causam facientia ex
archivio dictae Societatis extraxerunt, et
Alphonsus ac Ioannes Baptista auditores
praedicti, necnon dilectus filius noster
Franciscus eiusdem sanctae Romanae Ec-
clesiae cardinalis Sacrae nuncupatus,
tunc, tamquam archiepiscopus Damasce-
nus, unus ex auditoribus causarum dicti
palatii locumtenens, et in locum dicti
Gregorii praedecessoris, qui iam ad ec-
clesiam Bononiensem assumptus fuerat,
subrogatus, in pluribus congregationibus
inter eos habitis de novo fabricatos et
alios processus praedictos etiam perpen-
derunt: illosque legitime confectos, ac

Deinde novae
datae commi-
ssiones ut proce-
di posset ad san-
ctificationem.

Rotae audi-
tores Papae re-
ferunt proces-
sus legitime
confectos.

Gregorius
rem congrega-
tioni rituum ex-
aminandam re-
mittit.

Decretum in
consistorio de-
veniri posse
ad sanctificatio-
nem.

Factaque est
relatio de san-
ctitate et mira-
culis.

sanctitatem et miracula satis, superque
probata fuisse, praedicto Paulo praedeces-
sori retulerunt.

§ 8. Cumque, ipso Paulo praedecessore
viam universae carnis ingresso, dictus
praepositus eiusdem Societatis humiliter
apud Gregorium praedecessorem prae-
dictum institisset, ut ad ulteriora in cano-
nizatione eiusdem beati Ignatii procedere
dignaretur, idem Gregorius praedecessor,
illius petitionem benigne audiens, rela-
tionem, ut praefertur, factam, ad eos-
dem cardinales super praedictis sacris
ritibus deputatos recognoscendam etiam
remisit.

§ 9. Cumque, pendente dictae relatio-
nis discussione, supervenissent charissimi
in Christo filii nostri Ludovici Francorum
et Navarrae regis christianissimi primum,
mox vero nobilis viri Maximiliani utrius-
que Bavariae ducis, et successive etiam
charissimi in Christo filii nostri Ferdinandi
Romanorum regis in imperatorem electi
preces accessissent; dictique cardinales re-
lationem praedictam comprobassent; vene-
rabilis frater noster Franciscus Maria
episcopus Portuensis, eiusdem S. R. E.
cardinalis a Monte nuncupatus, rei sum-
mam, suamque et aliorum, ut praefertur
deputatorum, cardinalium sententiam in
nostro tunc eiusdem Gregorii praedeces-
soris consistorio secreto exposuit; et alii,
qui in illo consistorio aderant, cardinales,
dilecti filii nostri, in eandem sententiam
devenerunt; posse videlicet dictum Gre-
gorium praedecessorem, iuxta sacros dic-
tae S. R. E. ritus, dictum beatum Ignatium
inter Sanctos referre.

§ 10. Quare idem Gregorius praede-
cessor ad ulteriora procedi mandavit. Vo-
luerat autem ipse Gregorius praedecessor
nonnulla ex iis, quae in processibus et
actis de vita, sanctitate et miraculis eius-
dem beati Ignatii constabant, in eodem
consistorio recenseri, videlicet:

§ 11. Natus est B. Ignatius in ea His-
paniarum regione, quae ad Pyrenaeum
pertinet, ad oppidum Aspeithiae, Pampi-
lonensis dioecesis, anno Domini mcdxci,
ex Beltramo Loiola et Maria Sanchez no-
bilibus, catholicis et piis parentibus, qui
simili pietate filium educandum curarunt:

§ 12. Adolescens ille factus, cum esset
eximia et animi et corporis indole, missus
fuit in clarae similiter memoriae Ferdi-
nandi regis catholici curiam; ubi, cum
inter honorarios pueros aliquandiu man-
sisset, ad tunc existentem Navarrae pro-
regem, in civitate Pampilonensi degentem,
se contulit, et rei militari operam dare
cepit; cumque dicta civitas ab exercitu
Gallorum obsideretur, ipsi Ignatio ante
alios dimicanti lapis ex muro bombardae
vi excussus laevam laesit tibiam, dexteram
vero ita confregit, ut semivivus corrue-
rit; quorum vulnere acerbam, gravem
et diuturnam curationem ita patienter tu-
lit, ut omnibus esset domesticis admira-
tioni; cumque eidem, in lecto affixo, libros
profanos, tunc sic Deo volente, non re-
pertos, petenti, nonnulli pii libri legendi
causam porrecti fuissent, ex eorum lectione
tam ardentem fuit incensus, ut ingenti sui
odio concepto, decreverit Christi et San-
ctorum vestigia sequi, Hierosolymam pro-
ficisci, ut sacra illa loca veneraretur, et
fideles in spiritu promoveret, ac infideles
ad Evangelium adduceret:

§ 13. Curatis ergo vulneribus, patriam,
parentes, res omnes fluxas et caducas re-
liquit; et Christo deinceps militaturus, ad
monasterium B. Mariae de Monte Serrato
Ordinis S. Benedicti Vicensis dioecesis
perrexit; ibique, generali confessione pe-
rfecta, gladio et pugio in templo eius-
dem monasterii suspensis, aspera talari
tunica indutus, fune praecinctus, nudo
capite, baculum manu gestans, totam eam
noctem, cui dies festus angelicae saluta-
tionis illuxit, ante aram eiusdem B. Ma-

Ignatii nata-
les.

In lectulo ia-
cens pium li-
brorum lectione
motus sanctorum
vestigia se-
qui decoravit.

In ecclesia
B. Mariae de
Monte Serrato
divino cultui se
addidit.

riae Virginis inter preces et lachrymas vigilavit, seque penitus divino cultui, novum exinde militiae genus sequuturum, addixit:

§ 14. Minorissae inde vicinum oppidum petiit; et ad hospitale S. Luciae divertit, et in eo, et quodam specu, ad praeterfluentis amnis ripam sito, faciens dignos poenitentiae fructus, pauperem atque asperam vitam transegit inter egenes et sordidos homines, quibus etiam humillimis inserviebat obsequiis:

§ 15. Post aliquod vero tempus almam Urbem nostram et successive Venetias, ac postmodum Hierosolymam contendit, et perlustratis sacris locis, ibidem permanere et animarum saluti incumbere vetitus, rediit ad partes Hispaniarum; et, quo melius posset in spiritu proximis utilitatem afferre, triginta natus annos, grammaticae primo in civitate Barchinonensi et deinde Compluti philosophiae et theologiae per annum cum dimidio operam dedit; ac demum Parisiis omnia illa studia repetiit, ex eleemosynis victitans, et officia charitatis, humilitatis et poenitentiae non intermittens; sociis eiusdem propositi, inter quos fuit Franciscus Xaverius, vir sanctus et Indiarum apostolus, collectis et voto cum eis nuncupato, ut, consummatis studiis inceptis, evangelicam contenti paupertate, Hierosolymam omnes adirent unanimi ac summo conati saluti proximorum inservituri; quod si per annum navigandi se non offerret occasio, vel Hierosolymis permanere prohiberentur, illo voto absoluti Romam irent et suam ipsorum operam Summo Pontifici in auxilium spirituale primi offerrent:

§ 16. Verum, cum ex studiorum laboribus et vigiliis gravem stomachi morbum Parisiis contraxisset, iussu medicorum et ex sociorum consilio in patriam rediit, anno eiusdem trigesimo quinto; ibique per tres menses in hospitali S. Mariae

Magdalenae, ostiatim victum emendicans et pauperibus inserviens, tempus sedulo traduxit:

§ 17. Quo transacto, cum convalesceret, Venetias, quo socii ex composito venire debebant, etiam ipse profectus, in eam civitate ad sacerdotium promoveri voluit, et paupertatis, castitatisque in manibus Hieronymi Veralli archiepiscopi Rossanensis, in eam tunc Sedis Apostolicae nuntii, votum emisit:

§ 18. Et elapso anno inter eos conducto, et navigatione in Palaestinam, propter pacem inter Turcas et Venetos per id tempus sublatam, interclusam, Romam cum sociis venit anno millesimo quingentesimo trigesimo septimo; ubi a quodam Quirico Garzonio romano cive, in quadam ipsius Garzonii vinea sub monte Piccio, receptus hospitio, constitutam operam pie similiter memoriae Paulo III, pariter praedecessori nostro, ad animarum salutem obtulit paratissimam:

§ 19. Quam causam, quo uberius et cumulatius tractare posset, dictam Societatem a se institutam (ad tria cum aliis religionibus communia vota quarto adiuncto, per quod peculiarem polliceretur Romano Pontifici obedientiam in missionibus, non petito viatico, etiam ad infideles, turcas, haereticos, schismaticos et quoscumque alios, obeundis) a praedicto Paulo III praedecessore confirmandam curavit; eamque postmodum optimis etiam constitutionibus et legibus stabilivit, et in praepositum generalem electus, summam cum prudentia et probitatis laude moderatus est:

§ 20. Ac post multos labores, Iesum appellans, in eadem Urbe pie obdormivit in Domino pridie kalendas augusti anni eiusdem Domini millesimi quingentesimi quinquagesimisepti. Vir vere, quem praelegerat Dominus, ut eorum dux foret, qui portarent eius sanctissimum nomen coram

Venetis sacris initiatis ordinibus paupertatis et castitatis vota emisit.

Paulo III suam sociorumque operam offert.

Societatis confirmationem obtinet, cuius iura praepositus eligitur.

Moritur.

gentibus et populis, et infideles ad verae fidei cognitionem inducerent, ac rebelles haereticos ad illius unitatem revocarent, suique in terris vicarii auctoritatem defenderent.

§ 21. Ornavit enim illud Dominus magnitudine et excellentia fidei et maxima spe communiit, ut satis superque eius testantur actiones.

§ 22. Assiduum autem obsequium, quod pauperibus et aegrotis exhibuit in hospitalibus, et eleemosynarum distributio quas a piis personis suo ipsius studio corrogabat, maxima etiam cura et studium, quod iam inde a principio suae conversionis in eo posuit, ut rudes et pueri doctrinam christianam perdiscerent, et detentorum in carcere visitatio ac sublevatio quam instituit et exercuit accurate, nec non per universum terrarum orbem missiones quas fecit et domus, ecclesiae et collegia quae crevit, et in dicta Urbe, praeter scholas grammaticae et humanarum litterarum quas gratis aperuit, collegium Germanicum, ac orphanorum et cathecumenorum domus, et S. Marthae, ac S. Catharinae monasteria, aliaque loca pia, quae excitari curavit, et dissidentium reconciliatio, salubria consilia data, et spiritualia exercitia ab eo composita, sacramentorum frequentationes procuratae, iniuriarum denique remissio et pro inimicis oratio, quam ardentem amaret proximum propter Deum, plane demonstrant.

§ 23. Deum autem ipsum quantopere diligeret, patet ex illa summa cura et diligentia, qua studuit propter Deum proximo in spiritualibus et temporalibus semper benefacere et maximam vigilantiam, qua curavit cor suum mundum custodire. A sua conversione nullum in eo deprehensum est dictum, factumve, quod censi posset esse peccatum mortale; omnes suas cogitationes, verba et opera in Deum tamquam in finem referebat et ad Deum

et Dei gloriam et honorem destinabat; atque haec verba, videlicet, *Ad maiorem Dei gloriam*, uti symbolum in ore semper habebat.

§ 24. Prudentia quoque fuit in eo admirabilis. In negotiis enim ad Dei honorem peragendis prius quidem omnia Deo commendabat; deinde solerti habita consultatione, et rationibus ad examen vocatis, congruentia ad optatum finem adhibebat praesidia, et eo pacto contingentia mala facile declinabat.

§ 25. Eius erga Deum et homines iustitiam aspera vita et voluntariae poenitentiae, quibus offenso iam Deo satisfacere se putabat, spiritus devotio et religio qua Deo reddidit debitum cultum et honorem, gratitudo quoque, quam erga suos et societatis benefactores continuo ostendit, et pura veritas, quae ex eius ore sine ulla fallacia, fuco, fictione, aut obscuritate procedebat, cum cordis puritate et simplicitate satis commendant. Animi praeclara magnitudo ex poenitentis, obsequio erga aegrotos, ex operibus charitatis, a quibus propter labores et difficultates, irisiones, iniurias et contumelias non recessit, sed in illis constanter usque ad optatum finem perseveravit,

§ 26. Patientia vero admirabilis et mansuetudo ex multis et ingentibus laboribus, ex propriis confusionibus et persecutionibus libenter et alacriter pro Dei amore perpensis, ex gratiarum actione in maledicentes relatam et beneficiis in iniuriantes collatis apparent.

§ 27. Ieiunium ipse adeo coluit, ut, eo tempore quo fuit Minorissae et Barchinonae, per totam ieiunans hebdomadam, exceptis diebus dominicis, solo pane vesceretur, et aquam biberet, et propter continuatas orationes et abstinencias semel et iterum debilis, ac fere sine viribus est inventus.

§ 28. Castitatis fuit adeo diligens custos

Prudentia.

Iustitia.

Patientia et mansuetudo.

Assiduum in ieiuniis.

Castitatis custos.

Minorissae in hospitali et specu asperam vitam ducit.

Studia litterarum operam dat: sociisque adscitis voto se Romano Pontifici exhibere, ut proximorum salutem operetur.

In patriam valetudinis recuperandae causa revertitur.

in se et in aliis, ut in constitutionibus Societatis voluerit, illam suis esse tam perfecte servandam, ut eniti debeant, corporis, mentisque munditiâ, angelicam puritatem imitari.

Eius humilitas.

§ 29. Profundae etiam humilitatis non obscura dedit indicia, dum, se ad novae vitae genus accingens, noluit suum audire germanum sibi familiae nobilitatem, opes et in militia strepuitatem, ac futuram inde gloriam repraesentantem; sed statim atque ex morbo et vulnere convaluit, seculo nuntium remisit. Idem etiam denotatur, quia in patriam valetudinis causâ rediens, cum se a quodam iam cognitum esse animadvertisset, timens honorem, quem et germanum et incolas Aspeithiae sibi exhibituros esse intelligebat, noluit cum eo, a quo cognitus fuerat, viâ rectâ Aspeithiam proficisci; sed per montes et semitas obliquas solus illuc accessit et nobile palatium cum vilitate humilis hospitalis libentissime commutavit; nullisque precibus adduci potuit, ut domum paternam ingrederetur.

§ 30. Denique non solum vanam mundi gloriam, sed se etiam ipsum egregiâ magnanimitate contempsit. Renuntiatus enim praepositus generalis Societatis, tandiu id muneris subire recusavit, quoad eius confessarius ei, ut demandatum reciperet officium, imperavit, et post receptum munus, ut eos, quos in constitutionibus ad humilitatem hortatur verbo, firmaret exemplo, primum quidem in coquinae ministeriis aliquot versatus est dies, tum docere aggressus est pueros et rudes doctrinam christianam.

Splendida divitius facies.

§ 31. Excellentem vero famuli sui sanctitatem comprobari voluit etiam Altissimus super naturali splendore vultus, quem, dum viveret, aliquando viderunt B. Philippus Neri et quondam Oliverius Manareus Flander eiusdem Societatis religiosus,

§ 32. Ac testimonio miraculorum quorum plura etsi ab eo vivente facta in processibus recensentur, insigniora tamen post eius felicem dormitionem edita probantur.

Miracula.

§ 33. Isabella enim Rebelles monialis, Ordinem S. Clarae in monasterio S. Elisabethae Barchinonensi eiusdem Ordinis expresse professa, annos nata sexaginta septem, dum aliquid operis alto in loco molitur, repente tam gravi casu ad terram est collapsa, ut coxendicis, seu femoris os, quod maximum est in humano corpore, totum fuerit confractum: et per quadraginta dies et ultra adhibitis per medicum et chirurgum, eventu plane irritum, medicamentis, ac dolore et febre, quae ex confractione supervenerant, non cessantibus, aegrota apud omnes erat citra ullam salutis opem, quae saltem naturalibus parari posset¹ remediis, ut eâdem die moritura crederetur: petita tamen pia cum religione et impetrata reliqua B. Ignatii, et super coxendicem applicata, statim sana est reddita, et coxendicem ac tibiam, prius tumentem atque immobilem, expedite ac sine dolore movere cepit, et die proximâ surrexit, ac libere et perfecte ambulavit.

Isabella Rebelles, monialis.

§ 34. Ioannes Leida Maioricensis in valde acutam et periculosam febrim inciderat: augebat periculum maxima stomachi nausea: post duodecimum, vel tertium decimum diem aucto periculo, cum Deo sese per merita B. Ignatii impense commendasset, sequenti nocte somno excitatus, magno splendore circumfusus cubiculum vidit; et uxorem inclamans: *Nonne, inquit, vides me a B. Ignatio sanatum?* Et illucescente die sanus et valens sine alicuius auxilio e lecto surrexit, et vestibus se induit, ac in gratiarum actionem templum Societatis expedite adiit.

Ioannes Leida.

¹ Edit. Main. legit *possent* (R. T.)

Hieronymus Honuphrius Hetruscus.

§ 35. Hieronymus Honuphrius Hetruscus, incola oppidi Gandiae Valentinae dioecesis, puer decennis, cum lethale in supereilio prope tempora vulnus acceperisset, propter quod totius oculi tumor et vehemens febris accesserant, et, post adhibita per mensem integrum per chirurgum ex artis praescripto medicamenta, vulnus non solum non solidaretur, sed adeo latum et profundum esset, ut linamentum digitale inferendum esset, ac tanta sanies et putredo fluere, ut chirurgus ipse miraretur, et crederet os aliquod intus confractum, et alterum chirurgum etiam vocari iussisset, et ambo coram infirmo convenissent; remotis fasciis, quibus vulnus erat apertum et obligatum, praeter omnem expectationem, meritis B. Ignatii, cui mater pueri, voto iam facto, illum commendaverat, vulnus illud penitus obductum, clausum et solidatum invenerunt.

Magdalena Talavera.

§ 36. Magdalena Talavera, in eodem oppido Gandiae commorans, cum per tres annos gravibus laborasset obstructionibus, quae in hydropsim, quam confirmatam appellant, terminaverant, eiusque ventrem adeo tumentem et inflatum reddiderant, ut se de loco ad locum movere non posset, nisi permoleste, videns remedia per duos medicos adhibita sibi nihil profuisse, ad divina confugit subsidia: et voto Deo facto, ac imagine dicti Beati ventri admota, statim melius se habuit, depulsusque est morbus obstructionis et hydropsis, ita prorsus, ut intra tres vel quatuor dies detumuerit venter, et exinde illa se bene habuerit.

Ferdinandus Pretel de Mendoza.

§ 37. Ferdinandus Pretel de Mendoza, cum in febrim incidisset tertianam, quae mox in duplicem, deinde in pestilentem unâ cum mentis stupore et extraordinariis horroribus, ex humorum abundantia et virium naturalium defectu accidentibus, degeneraverat; et ex multis purgationibus, incassum adhibit, vis morbi adeo aucta

esset, ut a medicis destitutus, in supremam mortis discrimine versaretur, rite confessus et communione instructus, ac sacro perunctus oleo, manibus tenens imaginem beati Ignatii, quam collo pendentem gestabat, et ex toto corde illi se commendans, convalescere cepit, et morbo est liberatus.

Anna Barzellona.

§ 38. Anna Barzellona fere sexagenaria, cum toto biennii spatio morbo paralysis graviter vexata immobilis esset ad omne opus laboris, et gradus ascendere non posset, nisi scipionibus innixa, et insuper novus apoplexiae in altero latere morbus accessisset, humanis remediis omnino destitutam se intelligens, voto nuncupato, melius se habere cepit, e toto illo die ac nocte insequenti inchoata valetudo ita est aucta, ut iam illucescente mane sana omnino ad ecclesiam collegii dictae Societatis accurrerit expeditissime, gratias Deo ac beato Ignatio redditura.

Ioanna Clara Noquera.

§ 39. Ioannae quoque Clarae et Noquerae, mulieri Maioricensi, annos natae LVI, caecitate laboranti, videndi facultatem reddidit beatus Ignatius.

Bartholomaeus Contesti.

§ 40. Bartholomaeus Contesti chirurgus adeo acerbis et diuturnis capitis doloribus opprimebatur, ut prae nimio dolore saepe ad terram allideretur: accessit in oculorum altero tam gravis inflammatio, ut alterum etiam divexaret, ita ut ne tenuissimum quidem lucis radium perferre, aut aliquantulum quiescere posset; ob idque in tenebroso conditus cubiculo inde non egrediebatur: et eo devenit, ut ex intolerando dolore non dubitaret affirmare, quod si quidam chirurgus iam defunctus in humanis ageret, oculum sibi erui iussurus esset: religione demum eximia erga Beatum incensus, illius reliquiam ad se afferri iussit; et in puncto, quod fuit illa delata, bene se habuit: capitis et oculorum cessavit dolor, visum recuperavit, et lucis splendorem sine ullâ

offensione sustinuit; utque intelligeretur, subitam curationem divinae virtuti, atque intercessioni beati Ignatii tribuendam esse, his, terve sacrâ reliquiâ e cubiculo exportatâ, dolor rediit, eaque in cubiculum reductâ, illico morbus discessit: quo facto admonitus Bartholomaeus, sacram reliquam penes se retinuit, atque ita intra tres vel quatuor dies ita perfecte sanatus est, quasi nunquam aegrotasset. Quo audito Columna Cortei et Vich, quae capitis dolore ita vexabatur, ut neque noctu quiescere posset¹, et, superveniente in uno oculorum tanto cruciatu ut palpebram attollere non posset,² caeca denique remansisset; misit qui eandem reliquam ad se deferret, qua allatâ, et super oculos, praeiâ invocatione eiusdem Beati, impositâ, palpebra, quae prius per chirurgos aperiri non poterat, confestim ultro ac per se cepit aperiri, cessavit dolor, lucis splendorem Columna pertulit, et intra tres dies paulatim visum omnino recuperavit, et perfecte convaluit.

§ 41. Ioanna quoque de Aragona et Pignatella, ducissa Terrae Novae, quae quatuor iam menses vehementissimo dolore cruciatur ex tumore et duritie alterius mammillae, eoque reducta erat, ut neque pedes, neque brachia movere posset, quin sibi viscera transfigi quodammodo viderentur; ad opem eiusdem Beati confugiens, et illius imaginem religiose de mane venerata et illi se commendans, vespere eiusdem diei sana sine tumore, sine duritie et sine ullo doloris sensu reperta est.

§ 42. Demum his et quamplurimis aliis permotus idem Gregorius praedecessor, ex antiquo Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum, tunc suorum, instituto, publico prius (in quo, praeter praedictos cardinales, etiam venerabiles

¹ Verbum posset nos addimus (R. T.).

² Coniunctionem et deleamus (R. T.).

fratres nostri patriarchae, archiepiscopi et episcopi ac alii Romanae curiae praelati et dicti Gregorii praedecessoris familiares dilecti filii convenerunt, et dilectus filius Nicolaus Zambeccarius, aulae pontificiae consistorialis advocatus, dicti beati Ignatii merita et principum ac populorum super huiusmodi canonizatione vota retulit).

§ 43. Et successive altero, quod semipublicum vocant (in quo praedicti omnes, ac etiam Sedis Apostolicae notarii, et causarum dicti palatii auditores dilecti filii interfuerunt, et omnes, quod dictus beatus Ignatius canonizandus esset, publicis suffragiis iudicarunt), convocatis consistoriis, toto cordis affectu exultans in Domino, eundem beatum Ignatium, unâ cum beatis Isidoro Agricola et Francisco Xaverio, inter Sanctos referendum duxit.

§ 44. Praescripto itaque canonizationis die festo S. Gregorii Magni nuncupati, iv videlicet idus martii, pontificatus ipsius Gregorii praedecessoris anno II, iterum dictus Gregorius praedecessor est hortatus ad iteratas preces, ieiunia et eleemosynas, ut in tanto opere exequendo lumen Eius, qui lucem habitat inaccessibilem, implerent ad ea peragenda, quibus divinae gloriae honor et catholicae Ecclesiae fides augeretur. Omnibus vero iuxta sanctorum patrum traditiones, sacrorumque canonum instituta, et Romanae Ecclesiae consuetudinem rite et recte peractis, dictâ die iv idus martii, idem Gregorius praedecessor ad Principis apostolorum basilicam, cum cardinalibus, patriarchis, archiepiscopis, episcopis, praelatis, et ipsius Gregorii praedecessoris familiaribus praedictis, necnon dilectis filiis clero seculari et regulari, ac maximâ populi frequentia, convenit, et post iteratas primo, secundo ac tertio pro canonizationis decreto petitiones per dilectum filium nostrum, tunc suum, Ludovicum tituli sanctae Mariae Transpontinae presbyterum cardi-

Gregorius XV eum inter Sanctos ducit referendum.

Quod praestitit iv idus martii in basilica sancti Petri.

dinalem Ludovisium nuncupatum, nomine praedictorum, qui pro eâ institerant, post sacros hymnos, litanias, aliasque preces, et post imploratam Spiritus Sancti gratiam, ad honorem sanctissimae et individuae Trinitatis, et fidei catholicae exaltationem, et christianae religionis augmentum, auctoritate eiusdem Dei omnipotentis Patris et Filii et Spiritus Sancti et beatorum Petri et Pauli apostolorum decrevit et definivit, dictum Ignatium Loiolam, praedictae Societatis fundatorem, unâ cum Isidoro et Francisco praefatis, ac beatis Philippo, necnon Theresia, Sanctum, et Sanctorum catalogo adscribendum et aggregandum esse, prout adscripsit et aggregavit.

§ 45. Statuens, ut ab universis christifidelibus eius in honorem ecclesiae et altaria, in quibus sacrificia Deo offerantur aedificari, et quolibet anno, dictâ die illius obitus pridie kalendas augusti, festum ipsius et officium, tamquam de Confessore non Pontifice, ad formam in rubricis romani breviarii praescriptam, solemniter celebrari possint.

§ 46. Insuper eadem auctoritate omnibus utriusque sexus christifidelibus vere poenitentibus et confessis, qui annis singulis ipsius festo ad sepulchrum, in quo corpus eius requiescit, visitandum accesserint, unum annum et quadraginta dies, his vero, qui in eiusdem festi octavâ id fecerint, etiam quadraginta dies de iniunctis eis aut aliâs quomodolibet debitis poenitentibus misericorditer in Domino relaxavit.

§ 47. Et decantato solemniter hymno, *Te Deum laudamus*, et divinâ ope imploratâ S. Ignatii et aliorum Sanctorum praedictorum meritis, per peculiarem ad id orationem quam dictus Gregorius praedecessor pie et solemniter recitavit, sacrosanctum missae sacrificium solemniter pompâ et ritu, cum eorundem Sancto-

rum commemoratione, ad altare Principis apostolorum celebravit; et omnibus christifidelibus tunc praesentibus plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam et remissionem, ad Dei laudem, et gloriam Sanctorum eius, impertitus fuit.

§ 48. Ne autem de decreto, definitione, adscriptione, aggregatione, statuto, relaxatione, impertitione, aliisque praemissis, pro eo quod super illis ipsius Gregorii praedecessoris litterae, eius superveniente obitu, confectae non fuerunt, valeat quomodolibet haesitari, volumus et apostolicâ auctoritate decernimus, quod decretum, definitio, adscriptio, aggregatio, statutum, relaxatio, impertitio, aliaque praemissa, a dictâ die iv idus martii suum debitum sortiantur effectum, ac si super illis ipsius Gregorii praedecessoris litterae sub datum eiusdem diei confectae fuissent, prout superius enarratur; quodque praesentes nostrae litterae ad probandum plene decretum, definitionem, adscriptionem, aggregationem, statutum, relaxationem, impertitionem et alia praemissa ubique sufficiant: nec ad id approbationis alterius adminiculum requiratur.

§ 49. Ceterum, quia difficile foret, praesentes nostras litteras ad singula loca, ubi opus esset, deferri, volumus, ut earum exemplis, etiam impressis, manu publici notarii subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem ubique fides adhibeatur, quae ipsis praesentibus adhiberetur, si essent exhibitae vel ostensae.

§ 50. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam utriusque nostrarum voluntatum et decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum.

Datum Romae, apud sanctum Petrum,

Gastae rei testimonium ab Urbano Papa perhibetur.

Exemplis danda fides.

Clausulae.

Columna Cortei et Vich.

Ioanna Pignatella, variis infirmitatibus liberata.

His anno in consistorio publico.

In festum missae celebrandi et officium recitandi.

Propositae eius tumulum visitantibus indulgentiae.

Ad hunc in sanctificatione servati.

anno Incarnationis Dominicae MDCXXIII,
viii idus augusti, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 6 augusti 1623, pontif. an. I.

Papae.

✠ EGO URBANUS

CATHOLICAE ECCLESIAE EPISCOPUS.

Cardinalium
que subscriptiones.

✠ Ego Franciscus Maria episcopus Portuensis cardinalis a Monte.

✠ Ego Octavius Praenestinus cardinalis Bandinus.

✠ Ego Ioannes Baptista episcopus Albanensis cardinalis Detus.

✠ Ego And. tituli S. Laurentii in Lucina presbyter cardinalis Perettus.

✠ Ego B. tituli S. Mariae Transtiberim presbyter cardinalis Bevilaqua.

✠ Ego Dominicus Ss. Apostolorum cardinalis Gymnasius.

✠ Ego Carolus cardinalis tituli S. Caesarei Madrutius.

✠ Ego S. tituli S. Chrysogoni presbyter cardinalis Burghesius, maior poenitentarius.

✠ Ego Ioannes Garzia tituli Ss. Quatuor Coronatorum presbyter cardinalis Millinus.

✠ Ego M. tituli Ss. Quirici et Iulittae presbyter cardinalis Lantes.

✠ Ego Ioannes Baptista tituli S. Caeciliae, presbyter cardinalis Lenius.

✠ Ego D. tituli S. Martini in Montibus, cardinalis Rivarola.

✠ Ego G. tituli S. Crucis in Hierusalem presbyter cardinalis Borgia.

✠ Ego F. Felix tituli S. Anastasiae presbyter cardinalis Asculanus.

✠ Tyberius tituli S. Prisciae presbyter cardinalis Mutus.

✠ Ego Gabriel tituli S. Bartholomaei in Insula presbyter cardinalis de Treio.

✠ Ego Iulius tituli S. Sabinae presbyter cardinalis Sabellus.

✠ Ego Melchior tituli S. Mariae de Pace presbyter cardinalis Kleselius.

✠ Ego S. presbyter cardinalis S. Susannae, S. R. E. bibliothecarius.

✠ Ego Guido tituli S. Mariae de Populo presbyter cardinalis Bentivolus.

✠ Fr. Desiderius tituli S. Clementis, presbyter cardinalis de Cremona,

✠ Ego Ludovicus presbyter cardinalis Ludovisius tituli S. Laurentii in Damaso, S. R. E. vicecancellarius.

✠ Ego Cosmus tituli S. Pancratii presbyter cardinalis de Torres.

✠ C. S. Nicolai in Carcere Tulliano diaconus cardinalis Pius.

✠ M. S. Eustachii diaconus cardinalis de Sabaudia.

✠ Ego Alexander S. Mariae in Cosmedin diaconus cardinalis Ursinus.

✠ Ego Franciscus S. Angeli in Foro Piscium diaconus cardinalis Boncompagnus.

✠ Ego Hyppolitus S. Mariae Novae diaconus cardinalis Aldrobandinus, sanctae Romanae ecclesiae camerarius.

IV.

*Canonizatio beati Francisci Xaverii
e Societate Iesu¹.*

**Urbanus episcopus,
servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.**

Prooemium. Rationi congruit et convenit aequitati, ut ea, quae de Romani Pontificis providentiâ processerunt, licet, eius superveniente obitu, litterae apostolicae desuper confectae non fuerint, suum debitum consequantur effectum.

Causae huius constitutionis.

§ 1. Dudum siquidem felicitis recordationis Gregorius Papa XV, praedecessor noster, pie praemeditans, quod unigenitus et coaeternus aeterni Patris² Filius, cum de regalibus sedibus in hunc mundum, ut salutem humani generis operaretur, descendisset, semen bonum verbi sui in agro orbis terrarum seminaverat, ut omnium caelestium virtutum et ad extremum aeternae vitae fru-

¹ Recole adnot. ex Cherub. supra pag. 14 ad Constit. II (R. T.).

² Edit. Main. legit *Patris* (R. T.).

ctum credentibus germinaret; quodque, cum, pro divinae huius segetis incremento, pretiosissimum sanguinem suum, ignominiam crucis voluntarie subiens, effudisset, ac, perfecto demum opere ad quod missus fuerat, super omnibus caelorum sublimitatibus ad dexteram Patris in saeculorum aeternitate consessurus ascendisset; plurimos servos et amicos suos in terris reliquerat, qui laboribus, vigiliis, atque, ad ipsius exemplum, proprii sanguinis effusione, divinam hanc excolentes sementem, messem quamuberrimam in horreum eius congregarent, eiusque fines eo usque dilatarent, donec, iuxta promissionem Patris, omnes gentes et termini terrae darentur ei in haereditatem et possessionem; et, quamvis verbum eius semper a generatione in generationem prosperatum esset, attamen, quando ab aeternis temporibus praedestinatum beneplaciti eius tempus advenerat ut abundare faceret quasi imbrem inundantem misericordiam suam magnam super universum semen filiorum Adam, gloriamque crucis suae usque ad ultimum terrae, et in mari longe propagaret, vere admirabilis facta erat potentia ipsius, cum revelatis incognitis antea tribubus et linguis ac populis et nationibus, messem magnam atque uberem aperuerat, atque in ea operarios multiplicaverat, tantaeque fructuum abundantiae labores eorum compleverat, ut, ipsis annuntiantibus, evangelicae praedicationis sonus usque ad extremos orbis terrarum fines penetrasset, et a solis ortu usque ad occasum, ab aquilone et mari, magnum nomen Domini Dei nostri in universis gentibus redditum esset; inter ceteros vero, quos ad perficiendum voluntatis suae sacramentum in tantarum gentium vocatione Dominus praecordinaverat, egregius servus eius Franciscus Xaverius³, novus Indiarum apostolus, gloriae sanctitatis et meritorum splendore praecipue emicue-